26ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 7003 17 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1909 ՇԱԲԱԹ 8 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1327 30 Janvier 1909 26me année N. 7003

“ԱՐԵՒԵԼՔ„
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՈՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

Բաժանորդագրութեան Պայմանները

Կ. Պոլսոյ համար տարեկան	80	Ղ.ս.
» » վեցամսեայ	45	»
Գաւառներու համար տարեկան	108	»
» » վեցամսեայ	60	»
Օտար երկիրներու համար տարեկան	25	Ֆր.
» » վեցամսեայ	20	»

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ

ԱՐԵՒԵԼՔ

10 ՓԱՐԱ. ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ 10 PARAS

آرهولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره كین بویاجیان
درعلیه غلطه

AREVEEK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons/ple, Galata

ԱՉՔԷ ՀԵՌՈՒ՝ ՍՐՏԷ ՀԵՌՈՒ

«Աչքէ հեռի՝ սրտէ հեռի» պարզ ժողովրդային առած մը, որ զարմանալիօրէն, կուգայ երբեմն բացատրութիւնը ըլլալ հոգեկան տեսակ մը դրութեանց ու ճշմարտութեան հանգամանք մը ստանալ գոնէ առժամաբար:

Այս տողերը գրելու առիթ կուտան ինծի հրապարակային կարգ մը գրաւոր խլրտումները որոնք եթէ զօրելու չափ իրաւունք ստանան, պիտի ձգտին ընտրուած կամ հաստատուած Հայրապետը վար դնել պատրիարքական աթոռին վրայ, որովհետեւ մօտիկ է, ղրկել Էջմիածինէն, որովհետեւ հեռի է:

Զարմանալի երեւոյթ. երբ հոկտեմբերի սկիզբները Թրքահայ պատգամաւորներու ընտրական գործը սկսաւ, ամէն կողմ բուռն փափաքներ յայտնուեցան որ Ս. Յակոբայ վանքի մեծ տարագիրը ըլլայ մեր առաջին ընտրելին. որով և Արարատեան Մայր Աթոռի արժանաւոր գահակալը: Երբ Պոլսոյ վերջին պատգամաւորը՝ Ստեփան էֆ. Թելեան ինքնայորդոր յայտարարեց թէ ինքը պատրաստ է պատգամաւոր երթալ՝ և ջանալ, ոգի ի բռին, յաջողցնելու երեսփոխանութեան ընտրելին, Ազգ. Ժողովը ծափերով ողջունեց այդ գաւառացի հայուն անկեղծ յայտարարութիւնը և այն րոպէէն ջնջեց առաջին պատգամաւորին՝ Թոփալեանի ընտրութիւնը և կամկրուկ մեկնաբանութիւնը:

Պատգամաւորները ճամբայ ելան, բոլոր բեմերն ու բեմականները միեւնոյն անունին վրայ թրթռացին. Էջմիածնի հոգեւորականութիւնը, պատկառանքով խոնարհեցաւ կրկնուած անունին առջեւ: Օրերով կրկնեցինք այդ մեծ անունը, Արարատը, Էջմիածնի յարկերը, հայութեան դարաւոր տաճարը արձագանգեցին մեծ տարագրին անունը, և նոյեմբերի երկրորդ օրը հեռագրական թելերը տարին, աշխարհի այլեւայլ կողմերը, այդ անունը իբրեւ ընտրեալ Հայրապետի անուն. Նեւայի, Տոնի թերթերը, Կովկասեան օրագիրները փառաւոր էջեր տուին: Իսկ մենք, բոլոր պատգամաւորներս ալ, հրճուալից էինք, որովհետեւ կատարած էինք հանրային պարտականութիւն մը ի բերկրութիւն բոլոր հայութեան որ այդ օրերուն իր բոլոր ուշադրութիւնը լարած էր դէպի Հայոց Մայր Աթոռը: Հնդկաստանէն, Պարսկաստանէն, Կովկասի այլեւայլ կողմերէն, Հայաստանի զանազան թեմերէն, Ռումանիայէն, Պուլկարիայէն, Ամերիկայէն, վերջապէս այն ամէն կէտերէն ուր որ հայ մը կայ, ուր որ հայու մը սիրտը հայ կեանք մը կը տածէ:

Մեր բոլոր այդ ոգեւորութեանը մէջ կար սեւ կէտ մը որուն լուծումը մեր բոլոր ուժերէն վեր էր: — Զարին կամքը: Եւ սակայն ռուսահայ կարեւոր դէմքեր, Էջմիածնի միաբանութիւնը, ամէնքն ալ յուսալից էին, այնպէս որ իրենց հրճուանքը անխառն էր:

Ուրախ Պոլիս դարձանք. ամէն կողմէ վախ կար Զարին կամքին վրայ: Ու եղաւ որ, հակառակ ամէն կասկածամտութեանց, Զարը պսակեց մեր փափագները՝ նկատի առնելով բոլոր Հայութեան հոգեկան այն դրութիւնը որով շրջապատուած էր մեծ հոգեւորական մը: Եւ Իզմիրլեան Պատրիարքը՝ հռչակուեցաւ Կաթողիկոս ամենայն Հայոց:

Յետո՞յ: Մութերը կախուեցան. երեկուան կասկածամիտները տխրութեամբ մը համակուեցան: Ասկէ սա միայն կը հետեւի թէ Պոլսոյ մեր գործիչները երբեք ըմբռնած չեն ըլլար թէ ի՛նչ է Էջմիածինը: Շատերու համար հասարակ վանք մըն է ան, զոր օրինակ Արմաշը, կամ անոր պէս բան մը, ուր սապէս նապէս հոգեւորականութիւն մը որջացած՝ իրիկունը կը պառկի, առաւօտը կ'ելլէ, կ'ուտէ, կը խմէ, կը հագնի, կը կապէ՝ սպասելով որ Տիրոջը հրեշտակը գայ օր մը տեղափոխելու զինքը:

Ոչ վանքն այդպէս է և ո՛չ ալ վանքին հոգեւորականութիւնը: Վանքէն արձակուած հայրապետական ձայն մը՝ արձագանգն է ամբողջ Կովկասի Հայութեան. մեր կաթողիկէները, իբրեւ ազգային ու պատմական յիշատակներ, ժողովուրդի մը սրտին վրայ կ'ընեն ա՛ն՝ ինչ որ կ'ընէ կրթիչ ձեռքը ուղեղներու վրայ: Եթէ ատոնք արժէք մը չունենային, տարակոյս չկայ թէ մինչեւ այսօր Արարատը իր ծոցին մէջ չէր ունենար իր անդրանիկ զաւակները, ու ընդհակառակն՝ այլեւայլ հոսանքները, պատմական զանազան շրջաններու մէջ, տարած և անճրած կ'ըլլային անոր հարազատները:

Գալով վանքին հոգեւորականներուն, ես չեմ կրնար յանձն առնել սեւերես տեսնել զանոնք: Հոգեւորականութեան նորագոյն տարրը, առ հասարակ, կը բաղկանայ մտաւորական որոշ ուժերէ. ատոնց մէջ կան որ, եւրոպական բարձրագոյն կրթութիւն առնելէ ետքը, եկած մտած են վեղարի տակ՝ միմիայն հանրութեան օգտակար ըլլալու բարձրագոյն և վսեմական գիտակցութեամբ: Ատոնք կը շինեն այն տարրը որ սկսած է Խորէն Ստեփանէէն: Կը հաւատացնեմ Ձեզ որ մենք, մեր սիրելի արմաշականներն ալ մեկտեղ առնելով, Էջմիածնի երիտասարդ ուժերուն հաւասարը չունինք: Մեսրոպ վարդապետ, երկու համալսարանական շրջան աւարտած՝ պարզ մարդու մը կեանքն ու վարքն ունի. իր ունեցած հմտութեանը մէջ կը տեսնէք համեստ մարդու մը կերպարանքը: Իր՛ խուցին մէջ կը գտնէք զինքը շրջապատուած հնագիտական, քննադատական հատորներով: Ու երբ իրեն հետ մտած էք վանքին Մատենադարանը, ժամերով կը խօսի մեր ձեռագիրներուն վրայ, ամէնն ալ իր ձեռքին տակ, իր ձեռքերէն անցած, Հայ նշանագիրներու կրած փոփոխութիւնները, կարծես, խօսուն պատմութիւն մը կը ներկայացնեն: Թերթերը կը դառնան իր մատներուն տակ, և գիրերը, նկարներու պէս, իր բացատրութիւններովը, իբրեւ թէ մոգական լապտերի մը լոյսով, կը նկատուին կենդանատիպ:

Ուրիշ հոգեւորական մըն է Կարապետ վրդ., Ատրպատականի Առաջնորդը: Հին Ջուղայի պատգամաւորը Տօքթ. Վասիլ, Օքսֆորդի համալսարանէն, սեղանի մը առթիւ, շատ լաւ ուրուագծեց Կարապետ վրդ.ը: Խօսքը անոր ուղղելով. «Շողակաթ վանքը, ըսաւ, միւս շէնքերուն համեմատելով, խարխլած տեսայ: Բայց շէնք մը, որ արդարեւ Էջմիածնի մէջ շողակաթ գայ, դուք ինքն էք, սիրելի՛ վարդապետ:» Մտքովը գերմանական, հոգիովը զուրգուրացող այն ամէն բանի վրայ որոնք Ազգին սեփականութիւնն են ի՛նչ անունի ներքեւ որ ալ ըլլայ, լուրջ հոգեւորականի մը տիպարն է. քննադատող, ամէն նիւթի վրայ, ամէն պարտականութեան մէջ, խօսող և հասկցնող: Իր գրած հատորներն ալ ախորժելով կը կարդացուին: Իր արտաքին յօրինուածքովը համակրելի ալ տիպար մըն է. կը յիշեցնէ Ներսէս Վարժապետեանը, լայն թիկունքներով, թուխ և թաւ յօնքերով, մարմնեղ:

Բագրատ վրդ., իրաւաբանական-համալսարանական՝ լուրջ, ինքնամփոփ հոգեւորական մը: Իր ուղղութիւնը ամբողջովին հաշուական է: Իր ամբողջ ձգտումն է կալուածական բարեկարգութիւնը, բարգաւաճութիւնը վանքին ու վանքական սեփականութեանցը որոնք Արարատի սիրտը կը շինեն Արագածի ոտքերուն տակ:

Գալով Բենիկ վարդապետի, ե՛րբ մէջտեղը ելաւ խօսելու, ականջնիդ կը սրէք կամայ ակամայ, ու կը տեսնէք որ իր սուր ձայնին հետ՝ մտքի թռիչք ունի, և խօսքերու հմայք մը որ կռունկներու երամի մը պէս կը տանի քեզ:

Երուանդ վրդ. որուն մէկ յօդուածը, Կովկասէն եկած թերթերուն նայելով, խարոյկի դատուած է, ամէնէն երիտասարդ հոգեւորականն է: Իր անունին տակ ստուար հատորներ ունի, ու անշուշտ, կեանքի ընթացքի հետ, կ'ունենայ բազմաթիւ հատորներ, պատմական, քննադատական:

Այսպէս կան ուրիշներ, իւրաքանչիւր իրենց սեփական առաւելութիւններովը ու կոչումներովը: Իմ կարծիքս այն եղած էր թէ Էջմիածինը, իր ունեցած արդի հոգեւորական Միաբանութիւնը աչքի առջեւ ունենալով, ո՛չ մէկ ատեն այդքան հարուստ եղած է:

Չմոռնամ Գալուստ վրդ.ը, այդ դժբախտ անդամալոյծը, որ, բրոֆէսէօր Մառի բացատրութեամբը, միակ գիտուն հայն է թերեւս եւրոպական իմաստով: Իսկ Կոմիտասը, ոչ, ան մի՛ հարցնէք. եզական է իր տեսակին ու կոչումին մէջ. հայ երաժշտութեան ոգի մըն է Արարատի վրայ, որ իր աքանչելի արուեստովը, ժողովուրդի մը արցունքի, կսկիծի, սիրոյ, աշխատանքի, կարօտի, հառաչանքի, հեծծանքի երգերուն մէջ գտած է ազգային երաժշտութիւն մը. ծնունդովը՝ հայ, զարգացումովը՝ հայ:

Պատգամաւորութիւնը սակայն ամէն բան կազմալուծուած գտաւ վանքին մէջ: — Ճիշդ է. բայց ոչ առանց պատճառի: 905էն մինչեւ 907 թաթարական ընդհարումները, շարունակուած ամէն կէտերու վրայ և ճիւաղային մեքենայութեամբ, հարկաւորաբար իրենց խո՛ր հետքերը պիտի թողուին հայ կեանքին մէջ: Միեւնոյն ատեն՝ եկեղեցական կալուածներու գրաւումը, ռուս զինուորին սուրը որ անողորմաբար ներս մտած էր ջախջախելու ինչ որ մեր սրտին վրայ պահուած էր գորովանքով, և, ատոնց հետ միասին, ծերունի Կաթողիկոսի մը շփոթութիւնը մարդկային այդ խժդժութեանցը դէմ, կեանքն ու կենդանութիւնը պիտի ճնշէին վանքին ու վանականներուն մէջ:

Հիմա որ ատոնք չկան, հիմա որ, ի լրումն բոլոր ազգին բաղձանքներուն, Զարին մատը կը հաստատէ մեր ընտրեալը, պէտք է ազգովին փառք տանք:

Ինչո՞ւ Արարատի կլիման Գումգաբուի խոնաւ, խեղդուկ մթնոլորտէն աւելի վնասակար գտնել Վեհափառին առողջութեանը: Հոն աշխատութիւնները աւելի կանոնաւոր են. Բիւրականը աքանչելի, արքայական ամարանոց է: Ես կը կարծեմ թէ առ հասարակ անգիտութիւնն է որ ենթադրական վտանգները կը ստուարացնէ: Ու ատոնք ուրիշ բան չեն ապացուցաներ եթէ ոչ սա առածաւոր խօսքը. «Աչքէ հեռի՝ սրտէ հեռի»: Ապա թէ ոչ ինչպէս ներելի է, Պատրիարքական Աթոռը աչքի առջեւ ունենալով, մոռնալ այն բարձր ու անհամեմատ առաւելութիւնը, որ ունի Էջմիածնի Աթոռը, Հայութեան մայր Աթոռը:

Խօսքս Ձեզի կ'ուղղեմ, Վեհափա՛ռ Տէր: Սորվեցուցէ՛ք սա պոլսեցի գործիչներուն որ Գրիգորի, Ներսէսի, Սահակ Պարթեւի Աթոռը Պոլսոյ Պատրիարքական Աթոռը չէ: Վաղը կամ միւս օր, երբ մեր քաղաքական կեանքը քիչ մը աւելի որոշ հանգամանքներ կը ստանայ, Պոլսական Աթոռը առաջնորդական Աթոռի մը վիճակը կ'առնէ: Իսկ Էջմիածինը, իր պատմական հնութեամբը, իր ծագումովը, իր տեղովը, իր ունեցածներովը, հետզհետէ պիտի ըլլայ մեր համազգային ուխտատեղին ուր միեւնոյն ոգիով աղօթելու, ծնրադրելու պիտի գան հայութեան բոլոր հատուածներն ալ, ես բնաւ կասկած չունիմ թէ կրօնական մոլեռանդութիւններ, չորցած ձուկի թեփին պէս, պիտի թափին հոգիներէն, ու այն ատենը ո՛չ կաթոլիկ Հայերը դէպի Հռոմ պիտի նային սեւեռուն, ո՛չ ալ բողոքական Հայերը դէպի Նոր Աշխարհ՝ իբրեւ Աւետեաց երկիր, այլ պիտի ուժովնան ցեղային բնազդները. անոնք պիտի խօսին իրենց ուժովը, ու հոգիները պիտի դառնան Էջմիածնի՝ իբրեւ պատմական համազգային յիշատակարանի, որ Հայութեան հոգին է Արարատի մէջ:

ՀՐԱՆԴ

1909

“ԱՄԵՆՈՒՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ„

Ճոխացուց՝ ԹԷՈԴԻԿ
Ամբողջ հասոյթը՝ ՈՐԲԱՆՈՑԻՆ

(Տես. երէկի թիւէն եւ վերջ)

Մուշեղ Եպիսկոպոս իր գրիչը աւելի նոր մելանի մէջ թաթխեր է, և արդէն ո՛ր ժամանակ նոր չէր եղած այդ մելանը: Հայր Ղազիկեան, Վիքթօրիա Աղանուրեան՝ Գեղունին և ուրիշ հանդէսներու մէջ իր թարգմանած կտորներէն աւելի ընտիրը հրամցուցեր է Թէոդիկի տարեցոյցին: Թէքէեանի անտիպ, յաջող լուսանկարէն ու նոյնքան յաջող «Ոգիք Դիւցազանց»էն ետք կը յաջորդէ Սուրէն Պարթեւեանի համակրելի ու յաջող լուսանկարն ու անհամակրելի ու խիստ անյաջող մէկ գրուածքը, ուսումնասիրութիւնը?? «ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ԵՒ ԵՂԻԱ» ահա խորագիրը, զոր կ'օծէ ամենահասարակ վերլուծումով, և գունափոխ, առերեւոյթ հայեացքներով, եթէ գրական կտոր մը, յուզումնական արտայայտութիւն մը համարենք ատիկա՝ ամենեւի՛ն յաջողութիւն, եթէ ընդունինք իբր կարճառօտ վերլուծում՝ բոլորովին յաւակնութիւն: Ես այդ աճապարօտ, անխնամ գրուածքը բնաւ պիտի չի բաւեցընէի ԱԶԳ շաբաթաթերթի խմբագրապետին տաղանդին:

Շատ աւելի պիտի արժէր երբ այդ պոռոտ բաղդատական ուսումնասիրութեան տեղ՝ Եղիայի երեք անտիպ լուսանկարներուն քով դետեղուէր անտիպ գրուածք մը, հոգեցունց աղաղակ մը, ուրկէ անշուշտ Թէոդիկ պահած ունէր մամուապատ հորի մը մէջ, որուն դոյլը իրեն վերապահուած է լոկ, բայց Եղիա, իր ստուերը կը քալեցնէ լոկ Տարեցոյցի էջերուն վրայ, մինչ իր աղաղակը հորին մէջ կը լսուի, գալ տարի միայն յայտ յանդիման թառանչելու համար:

Սիամանթօյի անտիպ լուսանկարն ու անտիպ դիւցազներգութիւնը Ամենուն Տարեցոյցին բերանփոխ մը կ'արտաբերէ: Վերնագիրը «Դեռ քնարիս լարերը թա՛ց են...» աւելի տպաւորիչ է քան ո՛ւ և է տող՝ իրենին մէջ:

Արտաշէս Յարութիւնեանի նորաձեւ յղացումով քերթուածը «Ս. Մեսրոպ»՝ Տարեցոյցի խիստ յարմար շահագրգռականութիւն մը կ'ապահովէ:

Ու դարերէ վերջ՝ դըպիր միայն անուրջան,
Ա՛յդ նիշերով թեւ կուտայ իր ներշնչման,
Սուրբին ձօնուած իր այս տաղովն անմահին:

Ռուբէն Զարդարեանի «ԲՈՒՆԱՒՈՐԻՆ ԱՐՑՈՒՆՔԸ» խիստ այժմէական պատկեր մըն է, կամ աղաղակ մը, արտասանելի առ ոտս Երլօդի:

Ռուբէն Որբերեան, այս անկեղծ, խորապէս զգայուն բանաստեղծը, որուն մտքի կանխահասութիւնները Եղիան ինծի անձնապէս կ'ըսէր, հեռաւոր արեւի մը հրաշալի փողփողման տակ, կ'այրէ քան կ'այրի: Իր անտիպ լուսանկարը, որուն աչքերը միայն կը մնան հինէն անփոփոխ, մեզի յիշեցնել կուտայ ԾՓԱՆՔՆԵՐու տենդասարսուռ հեղինակը:

Գօլանճեանի Թոսսայի Արցունքը իբր աւանդավէպ՝ կրնանք գտնել Յամասուա Քօբէի l'Hirondelle du Boudha խորագրով տաղաչափ աւանդավէպին մէջ: Այս աւանդավէպ բառը պիտի կրնար չքացնել օ՛ր և է թիւրիմացութիւն: Մանուկ Ռ. Յ. Պէրպէրեանի քով կարծես կը պակսի մշակումը, աղայական ու ասսիրական հով մը կ'ուզէ ներմուծել այս ալշէքը իր կարճառօտ գրուածքներուն մէջ: Իր յաջող գրուիքինկներէն կը յիշեմ միայն Մուսային այցը: Սակայն տարեցոյցին մէջ իր ունեցած բանլիքներուն պէս երբ երբեմն «Փունք, փունք, փունք» ընէ, մենք ալ գալ տարի, այլեւս ուրիշ բաւեան ճիլիտի մը պիտի անցընենք գրական զուռներուն վրայ:

Տիգրան Չէօկիւրեան աւելի պիտի յաջողի արձակի քան տաղաչափեալի մէջ: Քիչ մը ձգենք թեթեւնիւթերը: Իր «Արձակ Երգեր»ը՝ Ամենուն Տարեցոյցին մէջ, շնորհաւորելի է:

Թէոդիկի Նոգ-Նոգոցը, նոր նմանութիւններով մշտաթարմ մնալու գրուածքներէն է: Արամ Անտոնեանի կողմէ գրծուած Քառիքաքիւռը, դիւրալուծելի հանելուկ մըն է քան առեղծուած: Բարգէն վրդ.ի «Տարօն»ը, սրտայոյզ էջ մըն է: Նշանաւոր արաբագէտ-պարսկագէտ (արեւելագէտ) և ներհուն առակագէտ Ստեփան էֆ. Կուրտիկեան՝ մեծ հաճոյքը կը պատճառէ մեզ իր էջ մը՝ արաբ գրականութեանով, սեւամորթ Անթէրէին սա բանաստեղծական բողոքը դեռ չի լսուած գրական սրամտութիւն մըն է. «Գոյնիս սեւութեանը համար զիս ագիտաբար՝ կը քաշկռտեն. չեն գիտեր որ եթէ գիշեր չըլլար՝ արշալոյս չէր ծագեր»: Ուրիշ գրական հիւանդի գիւտեր, քաջարդն(*) Անթէրէ կ'ըսէ այլուր. «Մա՛հը հսկայ ծառ մըն է, ես և նիզակս անոր արմատն ու յարակից մասերն ենք»:

Ներհուն գրաքննագէտ Տիգրան Եէլքէնճեան՝ ինչպէս անցեալ տարի, այս տարի եւս մեծ հաճոյքը կը պատճառէ «Յերկինս անդ», Հիւկոյէն գրաբարէ թարգմանուած, սրտաձօնուած՝ Եղիշէ եպս. Դուրեանի:

Աղեքսանդր Շաքլեան «Տիգրան Երկաթ»ը կը ներկայացնէ խոհուն արձակով: Լեւոն Բաշալեան իր անտիպ լուսանկարին հետ, խորհրդածութիւններ կ'ընէ, ինչպէս նաեւ ուրիշ գրագէտներ, ամէնէն սրտմիտ ու պարոնեանական տեսակէտով ուշագրաւը Գէորգ Այվազեանինն է:

Ֆանթէզիական կտորները խիստ խնամոտ ընտրութիւնները կը յիշեցնեն, բոլորովին չլսուած, խիստ սրամիտ, ամէնէն դժուարահաճին անգամ ֆանթէզիական հաճելի կտորներ են ամէնքը, զոր Թէոդիկ տարբեր աշխատութիւնով մը յղացեր, կոկեր, ձեւեր է: Երկար պիտի ըլլար Ամենուն Տարեցոյցին 131 անտիպ պատկերներուն այժմէութիւնները թուել: Կ'արժէ այս անտօգիւտ տարեցոյցէն հատ մը ունենալ, գրական, գիտական, ժողովրդական, ազատական, գեղարուեստական, տնտեսական լուրջ գործ մը վայելելու համար:

Չմոռնանք ըսել թէ ամբողջ հասոյթը՝ խիստ բարենպատակ հաստատութեան մը յատկացուած է:

ԼԵՒՈՆ ԷՍԱՃԱՆԵԱՆ

(*) Լաւ նիզակ գործածող:

ԹՈՒՐՔԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

(ՄԵՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԹՂԹԱԿՑԷՆ)

ՍՕՖԻԱ, 15 յուն.

Պուլկար մամուլը վերջին զօրահանութենէն ի վեր սկսած է պատերազմական կծու լեզու մը գործածել: Վէչէռնա Փօշթա օրաթերթը, որ ամէնէն լուրջ թերթը կը համարուի, պատերազմական յօդուածներ կը գրէ, պահանջելով որ անպատճառ այս անգամ Թուրքօ-պուլկար վէճերուն վերջ մը տրուի, կա՛մ խաղաղութեամբ և կամ պատերազմով: Բայց վերջինին աւելի համակրութիւն ցոյց կուտայ, ըսելով որ որչափ խաղաղասիրաբար կը վարուի Պուլկարիա, այնչափ աւելի Թուրքիան պահանջող կ'ըլլայ կոր: Իսկ Տնեվնիք օրաթերթը, որ ամէնէն շատ տարածուած թերթն է, իր խմբագրականը կը վերջացնէ հետեւեալով.

«Երկու ճամբայ կայ այս քրիզիք դրութիւնէն ազատելու համար: Կամ խաղաղ համաձայնութիւն Թուրքիոյ հետ, առանց վնասելու Պուլկարիոյ պատւոյն և շահերուն, և կամ պատերազմ՝ Մակեդոնական հարցին վերջ մը տալու համար: Թէ՛ մէկ և թէ միւս բաները հարկաւոր են՝ արագ և անվախ միջոցներ ի գործ դնելու: Մենք չենք կրնար մեր զինուորները պահել անորոշ դրութեան մը մէջ: Ատիկա կը նշանակէ թէ զինուորական ծախքի համար Թուրքիոյ պահանջած գումարէն աւելի դրամ պիտի վճարենք: Անգամ մը զօրահանութեան ձեռնարկած, կառավարութիւնը չի կրնար երկար ատեն ձգձգել Պուլկարիոյ համար արատաւոր սակարկութիւններ: Զօրահա-

---

“ԱՐԵՒԵԼՔ„Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ՐԱՖՖԻ

ՍԱՄՈՒԷԼ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ

(111)

Դ.

ԱՐԱՔՍԻ ՈՐՈԳԱՅԹՆԵՐԸ

Նա իւր ազատութիւնը խեղճի կերպով վայելել չը գիտէր: Յանկարծ վիթխարի թեւքերը բաց էր անում, խլում էր ցամաքից մի կտոր հող և, ճնշելով իւր գրկի մէջ, կղզիացնում էր նրան: Առ ժամանակ երեխայական սիրելութեամբ սկսում էր փայփայել և օրօրել իւր խաղալիկը: Կղզին աճում էր, կանաչազարդվում էր, աճում էին թուփերը և վառվում էին ծաղիկները: Երկնքի թռչունը հիւսում էր այնտեղ իւր բոյնը, վայրի անասունը սնուցանում էր այնտեղ իւր ձագուկներին: Կղզին ներկայացնում էր մի գեղեցիկ փունջ, որով զուարճանում էր նա և, պճնասէր երիտասարդի նման, զարդարում էր իւր հպարտ կուրծքը: Բայց յանկարծ, կարծես, ձանձրանում էր նա, ալիքները փրփրալով բարձրանում էին, կոհակները կատաղաբար մռնչում էին, և մի քանի րոպէի մէջ կլանում, ոչնչացնում էին գեղեցիկ զարդը, և նրա հետքն անգամ չէր երևում:

Հայոց գետերի թագաւորը վարվում էր իւր յօրինած կղզիների հետ նոյն կերպով, որպէս Հայոց երկրի թագաւորը վարվում էր իւր մէջ կղզիացած նախարարութիւնների հետ:

Եւ, իրաւ, Արաքսը ներկայացնում էր իւր աշխարհի քաղաքական դրութիւնը: Երբ խորամանկ պարսիկը և նենգաւոր հռովմայեցին, երկու լեռնային գետերի նման, միաբանուելով ճնշում էին նրան, այդ միջոցին նրա ճիչն ու բողոքը սահման չունէր: Իւր բոլոր կատաղութիւնը գործ էր դնում՝ ազատուելու նրանց ճնշումից: Իսկ երբ երկու դաշնակիցները քանդում էին իրանց միաբանութիւնը, բաժանվում էին, և նա ազատութիւն էր գտնում,—այդ միջոցին սկսում էր զբաղուել ներքին երկպառակութիւններով: Ամենայն անգթութեամբ ոչնչացնում էր իւր մէջ ամփոփուած նախարարութիւնները, որպէս հրէշաւոր Արաքսը լափում, կլանում էր իւր մէջ սեղմուած կղզիները:

Այդ կղզիներից մէկի վրայ պէտք է լինէր այնօր որսորդութիւնը, որ կոչվում էր «Իշխանաց կղզի», և որի մէջ Սիւնեաց իշխաններից մէկը բաց էր թողել վայրենի անասուններ, և այնտեղ ազատ կերպով աճել, բազմացել էին:

Արեգակը դեռ նոր էր ծագել, երբ ուղի ընկաւ որսորդների ասպախումբը: Զով ու խաղաղ էր առաւօտը: Մինչեւ անգամ կարմրագոյն քամին, որ երբեմն սովորութիւն ունէր փչել Արաքսի այդ կողմի ափերից, և բերելով իւր հետ նրա եզերքի վրայ սփռուած կարմրագոյն աւազները, գիտէր յաճախ լցնել օդը մի անհել՝ բոսորային մառախուղով,—այդ բօթաբեր քամին անգամ այն առաւօտ դադարել էր: Օրը պարզ էր և գեղեցիկ:

Ճանապարհը, մինչեւ Արաքսի եզրը հասնելը, պատած էր ճոխ, սիզաւէտ բուսականութեամբ: Կռիւներից առաջ արածում էին այնտեղ Նախճաւանի տիրոջ իշխանական նժոյգները: Իսկ այժմ արածում էին պարսից բանակի գրաստները: Տեղ-տեղ բարձրանում էին մերկ, սրածայր բլրակներ, որոնք իրանց հրէշաւոր գոյութիւնը պահպանել էին, կարծես, միմիայն նրա համար, որ ցոյց տան անցորդներին, թէ ի՛նչ անողորմ խաղեր էին խաղացել նրանց հետ վաղեմի ժամանակները: Դարերի անձրեւները ողողել էին այդ բլրակների հողային փափուկ մասը, և թողել էին նրանց կազմութեան կարծր, քարացած կմախքը միայն, որ ներկայացնում էր այլանդակ պատկերներ:

Ահա՛ այնտեղ երեւում է ուղտերի մի ամբողջ քարաւան: Կորաքամակ, ծառավիզ անասունները շարուած են միմեանց ետեւից և, գրեթէ, կախուած են օդի մէջ: Ահա՛ միւս կողմում՝ մի քանի աշտարակներ կարգով դրուած են միմեանց վրայ, բարձրանում են դէպի երկինքը: Աշտարակների ամբողջ շարքը կանգնած է բարակ, մաշուած պատուանդանի վրայ, և մարդ կարծում է, եթէ փչելու լինի, բոլորը ցած կը թափուի: Ահա՛ մի փոքր հեռաւորութեան վրայ՝ նկարուած են օդի մէջ մարդկային սոսկալի ուրուագծեր, կարծես, քարացած հսկաների արձաններ լինեն: Ահա՛ մի գալարուած վիշապ, հրէշաւոր գլուխը վեր է բարձրացրել, և ահարկու բերանը բաց արած, սպառնում է կլանել անցորդին: Մի ժամանակ այդ կողմերում բնակեցրած էին Հայաստան գերի բերուած վիշապազունները: Այժմ մնացել էին նրանց վիմային կմախքները միայն:

Մի կախարդուած, քարացած աշխարհ էր այդ, որով ծանր ու հանդարտ կերպով ընթանում էր որսորդների ասպախումբը:

Նրանք հասան Նախճաւանի աղմկալի գետակին, որ աղաղակելով և իւր խճաւէտ յատակին զարկուելով, շտապով վազում էր և խառնվում Արաքսին: Այդ կողմում բնութիւնը այլ տեսարան էր ներկայացնում: Գետակի ամբողջ երկարութեամբ աճել էին վարսաւոր ուռիներ, կարճահասակ թթենիներ և զանազան վայրենի թուփեր, որոնք միախառնուելով, յօրինել էին մի կենդանի ցանկապատ, որ համարեա անանցնելի էր դարձնում ճանապարհը:

Այդ կողմումն էին քաղաքացիների բեղմնաւոր այգիները: Կռիւներից առաջ այդ հրաշալի այգիներից իրանց գեղեցիկ մշակութեամբ բոլորովին արդարացնում էին ամենահին աւանդութիւնը, թէ Հայ մարդը ծանօթ է այգեգործութեան հետ, սկսեալ այն օրից, երբ Նոյը Արարատ լեռան ստորոտում տնկեց աշխարհի առաջին այգին: Գողթնեաց երկրի ընտիր խաղողը ծանր, հիւթալի ողկոյզներով, վառվում էր հայոց արեգակի կեանք և քաղցրութիւն ներշնչող ճառագայթների ներքոյ: Այդ խաղողն էր պարգեւում այն ազնիւ նեկտարը, որ ոգեւորում է Գողթնեաց երգիչներին: Իսկ այժմ տերեւաթափ, որթատոր եղած խաղողը, կարծես թէ, ճմլած և ջարդուած լինէր մի սարսափելի կարկուտից: Պարսից զինուորի ոտքն էր կատարել այդ սրտատոչոր ապականութիւնը: Կռիւներից առաջ կարմիր խնծորը, դեռահաս աղջկայ կարմիր թշերի նման, ժպտում էր, ծիծաղում էր, իսկ ծանրաբարոյ տանձը՝ իւր ծանրութեամբ դէպի ցած էր խոնարհեցրել ծառերի սաղարթախիտ ոստերը, որոնք մի այնպիսի հաճոյական տպաւորութիւն էին գործում, կարծես թէ, գլուխները ծռելով՝ ողջունում էին անցորդներին: Այժմ նոյնպէս կորացած էին ոստերը, այժմ նոյնպէս դէպի ցած էին կախուած թառամած ճիւղերը: Բայց դա պարսից անյագ զինուորների անողորմ ձեռքի գործն էր: Կռիւներից առաջ դեղնագոյն դեղձը համեստութեամբ թագնուել էր ծիրանի հսկայ ծառերի ետեւում, որոնք իրանց լայն, ստուերախիտ հովանաւորութեան ներքոյ էին առել նրան: Իսկ այժմ ծարաւութիւնից թօշնած ծիրանիները մերկացել էին իրանց հարուստ կանաչազարդութիւնը, և մի այնպիսի նիհար տեսք էին ստացել, կարծես թէ, աշնան վերջը լինէր: Չը կար հոգատար այգեպանը, որ զովացնէր նրանց ծարաւը, որ ազատէր նրանց վաղահաս վախճանից.

Այգիների միջից բարձրանում էին հնձանների կրկնայարկ շէնքերը: Շատ անգամ հայոց այգիների հնձանները ապաստան են եղել անմեղ հալածեալների: Հռիփսիմեան կոյսերի խումբը երկար պատսպարուած էին Վաղարշապատի այգիների հնձաններում: Խաղողութեան ժամանակներում այդ հնձանների վերին յարկում, սկսեալ գարնան սկզբից՝ մինչեւ ձմեռնամուտը, բնակվում էին այգետէր ընտանիքները: Նրանք խնամք էին տանում այգիներին, հաւաքում էին պտուղները և, միեւնոյն ժամանակ, վայելում էին զուարճալի ծառաստանի մաքուր և հովասուն օդը: Այգիները մի տեսակ ամարանոցներ էին նրանց համար: Իսկ այժմ ոչ ոք չէր երեւում: Հնձանները մնացել էին դատարկ և այգիները անտէր: Պատերազմների աղմուկը ցրուեց բոլորին: Ոմանք փախան, ապաստանեցին Վայոց-ձորի մերձակայ լեռներում, ոմանք գերի ընկան թշնամու ձեռքը:

(Շարունակելի)

նութիւնը խաղալիկ չէ և չի կրնար ըլլալ աննպատակ։ Անգամ մը որ առաջին քայլը առնուած է, չենք կրնար ետ դառնալ մինչև որ վէճը չկարգադրուի։ Եթէ Թուրքիան կ'ուզէ դեռ ձգձգել, սա ըսել է թէ պատերազմը մեզի համար պարտադրելի է, և եթէ չընդունինք պատերազմը և համաձայնինք վճարման մասին՝ մեզ համար մեծ նախատինք մըն է։»

⁂ Այսօր նախարարական նիստ գումարուած էր։ Խորհրդակցութիւններ կատարուած են ներկայ քաղաքական խառնաշփոթ դրութեան վրայ։ Դրութիւնը այսօր միևնոյնն է. դեռ ո և է լուրջ խնդրի վրայ խորհրդակցութիւն ունեցած չէ։ Վեհերեա Փօսթի Հարմանլըէն քաշուած հեռագիր մը կ'ըսէ Թուրք զինուորական պատրաստութեանց առթիւ. «Թուրք սահմանագլխի զինուորներու յաւելումը այնչափ արագօրէն կը կատարուի որ չատ դիւրաւ կը նշմարուի։ Գըրճալիի միայն 200 զինուորներու թիւը բարձրացած է 3000ի։ Գըրճալիի Թուրքերը պատսպարաններ կը փնտռեն նոր գալիք զինուորներուն համար, որոնք արդէն ճամբայ ելած են»։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Ուիւթէր հետեւեալը կ'իմանայ Գերմանիոյ կայսերական արքունիքէն՝ ստոյգ աղբիւրէ. «Պէրլինի բոլոր միջավայրերուն և ամբողջ Գերմանիոյ մէջ մեծ համակրութեամբ կ'ողջունուի այն լուրը թէ Անգլիոյ Թագաւորը ու Թագուհին Պերլին պիտի այցելեն։ Կը յուսացուի որ այդ այցելութեան հետեւանքով պիտի անհետանան փոխադարձ և երկու մեծ ազգերուն անարժան եղող թիւրիմացութիւնները։ Կ'ընդունուի թէ եասսէր քաղաքականութեան մը հետեւող Պետութիւն մը հայրենասիրական քաղաքականութեան մը հետեւած կ'ըլլայ։ Այդ կերպով է որ Անգլիա մեծ եղաւ։ Հետեւաբար Անգլիացիները պիտի չկրնան տհաճութիւն զգալ երբ Գերմաններն ալ եասսէր քաղաքականութեան մը հետեւին։ Յոյս կը յայտնուի որ երկու ազգերը միևնոյն համոզմամբ պիտի հետեւին իրենց վեհապետներուն օրինակին, երբ ատոնք կատարելիք տեսակցութեան մէջ իրարու ձեռք պիտի սեղմեն։»

ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

Հռոմէն Բարիզի թերթերուն ուղղուած հեռագիր մը կ'ըսէ. — Երբ Իտալիոյ Նախարարապետ Պ. Ճոլիդդիի Հռոմ վերադառնալուն կը սպասուի, Աւստրիոյ հետ եղած վէճին առաջ բերած քաղաքական ու խորհրդարանական կացութիւնը կայուն ըլլալու երեւոյթը ունի։ Այսու հանդերձ, կ'ըսէ Ճօռնալէ տ'Իդալիա, ծանր նշաններ հաւանական կ'ընծայեն որ կառավարութիւնը մօտադիր է Երեսփ. Ժողովը ո՛չ թէ փետր. 16ին, այլ աւելի ուշ բանալ։ Սակայն ատկէ աւելին կայ։ Վերջերս Դուբինոյի մէջ երկար տեսակցութիւն մը ունեցան Երեսփ. Ժողովին ատենապետ Պ. Մարքորա և Նախարարապետ Պ. Ճոլիդդի։ Յայտնի չէ թէ ի՛նչ էր այդ տեսակցութեան բուն նպատակը, սակայն իրազեկ անձ մը կ'ըսէ թէ կառավարութիւնը նշանակելի հակում մը ունի ո՛չ միայն Երեսփ. Ժողովի նստաշրջանին վերաբացումը յետաձգելու, այլ նախ նստաշրջանը ընդհատելու և յետոյ Ժողովը լուծելով նոր ընտրութեանց ձեռնարկելու։ Ատոնց ամէնուն պատճառը այն է թէ մի՛ գուցէ Երեսփ. Ժողովը, վերջին դէպքերու ազդեցութեանը տակ, ծանր և անդարմանելի ցոյց մը ընէ Աւստրիոյ դէմ։ Աւստրիացիները կ'ուրանան թէ Պառոն Էրէնթալ բացարձակ խոստումներ բրած ըլլայ Պ. Ճոլիդդիի՝ Դրիէսդէի կամ Աւստրիոյ իտալական ուրիշ մէկ քաղաքին մէջ իտալական համալսարան մը հաստատելու մասին։ Մինչև հիմա դեռ գաղտնի բանակցութիւններ կը կատարուին Աւստրիոյ և Իտալիոյ միջև. դիւանագիտական որ և է ծանուցագիր փոխանակուած չէ։ Հռոմի աւստրիական դեսպանը իր կառավարութեան մօտ չատ կ'աշխատի թուլացում մը առաջ բերելու, մանաւանդ ցոյց տալով իր անձնական դժուարին կացութիւնը, քանի որ համալսարանական խնդիրը չկարգադրուեցաւ։

ԳԵՐՄԱՆ ՆԱԽՈՐԴ ՆԱԽԱՐԱՐ ՄԸ

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍԵՐ ԴԷՄ

Գերմանիոյ երկրագործական Նախորդ Նախարար Պ. ֆոն Բոտպլըսքի Տօրդմունտի մէջ բուռն ճառ մը խօսեցաւ կառավարութեան դէմ՝ Վիլհէլմ կայսեր ալ չխնայելով։ Այդ ճառը մեծ իրարանցում առաջ բերաւ Պերլինի մէջ։ Պ. ֆոն Բոտպլըսքի յայտարարեց. — «Ելմտական խնդիրը օրակարգին վրայ է։ Առանց ուզելու մեղադրել կառավարութիւնը, պէտք է ըսել սակայն թէ քայլ առ քայլ մխրճուած է տիղմին մէջ։ Երբ ֆոն Պիւլով կ'ըսէ թէ երկրագործութիւնն է որ պարտի և կրնայ վճարել տուրքերը, մեծապէս կ'անտեսէ կացութիւնը։ Յաճախ արտաքին քաղաքականութեան առաջնութիւն կը տրուի վիճաբանութեանց մէջ, սակայն ներկայ կառավարութեան քաղաքականութիւնը հիմնովին տարբեր է Պիզմարք իշխանին քաղաքականութենէն։ Այս վերջինը կը գործէր սուրը ձեռքը։ Այսօր գնդասեղի հարուածի քաղաքականութիւնը միայն գիտենք և մեր սպառնալիքները արժէք մը չունին օտարներու աչքին։ Չենք ուզեր որ մեր չահերը զոհուին արտաքին գործերու մէջ։ Կայսրն ալ խանեցին վերջին վիճաբանութեանց մէջ։ Յայտնի իրողութիւն մըն է որ կայսրը համընթաց չի քալեր ժողովրդեան զգացումներուն հետ։» Այս ճառը որոտընդոստ ծափերով ընդունուեցաւ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՈՍՆԱ ԵՒ ՀԵՐՍԷՔ

Վիեննայէն աւլի օրուան թուականով հեռագիր մը կ'ըսէ. — Պոսնայի ու Հերսէքի գործերուն մասնաւոր յանձնաժողովը նկատողութեան առաւ այդ երկու նահանգներուն կցման վերաբերեալ ծրագիրը, մերժելէ ետքը արմատական չեխ Գռամյերի առաջարկութիւնը՝ վիճաբանութիւնը յետաձգելու մինչև այն թուականը երբ Թուրքիոյ հետ համաձայնութեան բրօթօգոլը Երեսփ. Ժողովին ներկայացուի։ Աւստրիոյ նախարարապետ Պառոն Պէնէրդ վիճաբանութեան ձեռնարկեց, պարզելով կցման հետ առնչութիւն ունեցող սահմանադրական խնդիրները։ Յայտարարեց թէ Աւստրիոյ իրաւունքը՝ Պոսնայի ու Հերսէքի ապագային Աւստրիոյ-Հունգարիոյ հանդէպ ունենալիք դիրքին կարգադրութեանը մասնակցելու համար, ապահովուած է արդէն օրէնքներով։ Նախարարապետը յետոյ տեղեկութիւններ հաղորդեց Պոսնայի ու Հերսէքի ապագայ սահմանադրութեան հիմնական տեսակէտներուն վրայ, որոնք այդ երկիրներուն պիտի ապահովեն սահմանադրական ազատութիւնները։ Նահանգային ժողովին ձեռնհասութիւնը պիտի պարունակէ Պոսնայի ու Հերսէքի վերաբերեալ բոլոր գործերը, մինչև Աւստրիոյ-Հունգարիոյ այն հաւաքական գործերուն համար որոնք կը վերաբերին այդ երկիրներուն, ատոնց պատկանող օրէնքները միշտ գործադրութեան մէջ պիտի ըլլան։ Նախարարապետը, խօսելով Թուրքիոյ հետ կատարուող բանակցութեանց վրայ, յայտարարեց. — «Սկզբունքով համաձայնութիւն մը գոյացած է Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Բ. Դրան միջև՝ երկուքուկէս միլիոն օսմ. ոսկիի հատուցման և անտեսական ուրիշ զիջողութեանց մասին։ Բանակցութիւնները կը չարունակուին այդ խնդրոյն վերաբերեալ բրօթօգոլին պատրաստութեանը համար, որ Աւստրիոյ և Հունգարիոյ Խորհրդարաններուն պիտի ներկայացուի։ Երբ բրօթօգոլը վաւերանայ, երկուքուկէս միլիոն ոսկին պիտի վճարուի։ Այսու հանդերձ այս բարեյօժարութիւնը այն ատեն միայն պիտի արդարանայ եթէ անկէ առաջ դադրի թշնամական պոյքոդաժը և դարձեալ յարգուին Աւստրիոյ-Հունգարիոյ իրաւունքները որոնք առաջ կու գան դաշնադրութիւններէն։ Վերջերս Օսմ. կառավարութիւնը աշխատեցաւ վերջ մը տալու պոյքոդաժին։ Տարակոյս չունիմ որ Բ. Դուռը, ազդեցիկ միջոցներով պիտի յաջողի դադրեցնել թշնամութիւնը Աւստրիոյ-Հունգարիոյ ապրանքներուն և նաւերուն դէմ, մանաւանդ որ Թուրքիոյ ժողովուրդը անհամբերութեամբ կը սպասէ պոյքոդաժին վերջանալուն, ինչ որ իր չահերուն ալ այնքան վնասակար է։ Օսմ. կառավարութիւնը ոչ միայն դաշնադրութիւններուն իրեն վերագրած պարտականութիւնները պիտի կատարէ, այլ իր ժողովուրդին օգտին համար ալ գործած պիտի ըլլայ, եթէ խիստ միջոցներով և իր վարչական ու քաղաքական ազդեցութեամբը, դադրեցնէ այդ պոյքոդաժը որ, Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Թուրքիոյ միջև բարեկամական յարաբերութեանց վերահաստատուելովը, քաղաքական որ և է հիմ չունի։»

ՊՈՒԼՂԱՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Սոֆիայէն հինգշաբթի օրուան թուականով հեռագիր մը կ'ըսէ. — Օսմ. գոմիսէրը, Մեծ-Եպարքոսին անունով, յայտարարեց Նախարարապետ Պ. Մալինովի թէ Բ. Դուռը բնաւ ծրագրած չէր բռնութեամբ ձեռնարկել սահմանագլուխի ճշդումին։ Իրաւ է որ Բ. Դուռը փափաքող է այդ տեսակ ճշդումի մը, այլ միանգամայն տրամադիր է զեղչել Պուլկարիայէն պահանջած դրամական հատուցումին գումարը։ Պուլկար կառավարութիւնը եթէ չհաւանի այդ տեսակ առաջարկութեան մը, Թուրքիա կը փափաքի վէճի առարկայ եղող խնդիրները ներկայացնել եւրոպական դեսպանախորհուրդի մը որոշմանը։ Պ. Մալինով պատասխանեց թէ պուլկար կառավարութիւնը չի կրնար Թուրքիոյ հետ բանակցութեան մտնել, որքան ատեն որ Թուրքիա մնացած է հողային փոխարինութեան մը վրայ։

—Օսմ. ութ սպաներ, որոնք եւրոպական կատարելագործումով Գերմանիա կ'երթային, ձերբակալուեցան Հէսլիպչէվի կայարանին մէջ (սահմանագլուխ)՝ լրտեսութեան կասկածով, բայց իսկոյն ազատ թողուեցան, երբ անոնց ուղեւորութեան պատճառը հասկցուեցաւ։

—Թուրք մատակարարներ Հարմանլըի սահմանագլուխին զանազան կողմերէն փորձեցին ուտելիք գնել օսմ. բանակին համար, բայց պուլկար իշխանութիւնները խիստ արգելք մը հրամայեցին։

—Սոֆիայէն նոյն թուականով ուրիշ հեռագիր մըն ալ կ'ըսէ. —Թէև Պուլկարիոյ Նախարարապետը երէկ մերժեց օսմ. առաջարկութիւնը, համաձայնութեան մը մասին բանակցութեանց վերսկսելու համար, սակայն այսօր կացութիւնը բարւոքած է։ Արտաքին գործոց Նախարար Բաբբիքով զօրավարը, դիւանագիտական մէկ քանի ներկայացուցիչներու հետ խօսելով, չատ լաւատեսութիւն ցոյց տուաւ կացութեան և համաձայնութեան մը հնարաւորութեանը նկատմամբ։ Դիւանագիտական չրջանակներու մէջ կը կարծուի որ տագնապին լուծումը մօտալուտ է։ Եթէ Թուրքիա, տէրութեանց խորհուրդներուն հետեւելով, ամէնքը հարիւր միլիոն ֆր.ի հատուցումով բաւականանայ, Պուլկարիա հաւանօրէն պատրաստակամութիւն պիտի յայտնէ վճարելու այդ գումարը։ Այդ կերպով պիտի կարգադրուին վէճի առարկայ եղած բոլոր խնդիրները առանց դեսպանախորհուրդի, և այդպէս պիտի անհետանան պատերազմի մը վտանգները։ Դիւանագիտական չրջանակներուն մէջ կը հաւաստուի թէ մեծ տէրութիւնները, որոնք մօտերս պիտի միջամտեն Կ. Պոլսոյ ու Սոֆիայի մէջ, կարգադրութեան այդ եղանակը պիտի առաջարկեն։ Մեծ յոյս կայ որ երկու կողմէն ալ ընդունուի։

—Սոֆիայէն կը հեռագրեն Բոլիտիքէ Քօռեսբօնտենցի թէ օտար տէրութեանց դիւանագիտական ներկայացուցիչները Պուլկարիոյ արտաքին գործոց նախարարէն տեղեկութիւն ուզեր են՝ Պուլկարիոյ կողմէ ձեռք առնուած զինուորական միջոցներու մասին։ Նախարարը ամէն կերպով ապահովիչ բացատրութիւններ տուեր է։ Յայտարարեր է որ պուլկար կառավարութիւնը բոլորովին խաղաղասէր մտադրութիւններ ունի։

—Բեղերսպուրկի հեռագրական գործակալութիւնը վաւերական աղբիւրէ կ'իմանայ թէ պուլկար կառավարութեան կողմէ Արեւելեան Ռումէլիի սահմանագլուխին վրայ ձեռք առնուած զինուորական միջոցներուն վերաբերող լուրերուն հետեւանքով, ռուս կառավարութիւնը սա չրջաբերական-հեռագիրը ուղղեր է Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Գերմանիոյ, Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Իտալիոյ. — «Ռուսիա, նկատողութեան առնելով հանդերձ պուլկար կառավարութեան այն ապահովութիւնը թէ լրջօրէն մտադիր է կարելի եղածին չափ չուտով հաստատուն համաձայնութիւն մը կնքելու Թուրքիոյ հետ, երկիւղ ունի թէ մի գուցէ թուրքեւպուլկար սահմանագլուխին վրայ ձեռք առնուած զինուորական միջոցները երկու Պետութեանց միջև առաջ բերեն խաղաղութեան վնասելու հանգամանքը ունեցող ձգտում մը։ Հետեւաբար ռուս կառավարութիւնը կ'առաջարկէ մեծ տէրութեանց համախորհուրդ Կ. Պոլսոյ ու Սոֆիայի մէջ սա դիտողութիւններն ընել. —Թուրքեւպուլկար սահմանագլուխին վրայ ձեռք առնուած զինուորական միջոցները երկու երկիրներու չահերուն միայն կը վնասեն. նաև արգելքներ առաջ կը բերեն տէրութեանց ջանքերուն կատարեալ յաջողութեանը՝ Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ միջև բարեկամական համաձայնութիւն գոյացնելու մասին։ Տէրութիւնները համակրութեամբ նկատողութեան պիտի առնեն այդ նպատակը ձեռք բերելու համար ըլլալիքները։ Սակայն այնպէս կը կարծեն թէ սահմանագլուխը երկու կողմերէն մէկին կամ միւսին ի նպաստ ուղղելու գաղափարը պէտք է մէկ կողմ թողուլ, քանի որ այդ տեսակ խնդիր մը երբ երեւան հանուի, աննպաստ տպաւորութիւն մը կը գործէ թուրքեւպուլկար յարաբերութեանց և ատոր հետեւանքով ալ ընդհանուր կացութեան վրայ։ Բանակցութիւնները յաջողցնելու համար պէտք է որ Թուրքիա և Պուլկարիա զգուշանան այդ տեսակ միջոցներէ որոնք կրնան իբրեւ սպառնալիք մը կամ դրգռութիւն մը մեկնուիլ։»

—Սելանիկէն կը գրեն Թանինsroմօւփ թէ Բեգրէ Սահով անուն Պուլկար մը երկաթուղիի կայարանին չրջակայ արճաւաններէն մէկին մէջ, հարիւրի չափ Պուլկարներ հաւաքելով գլուխը, թելադրութիւններ ըրեր է՝ լեռը ելլելով ապստամբութիւն ընելու համար։ Այդ անձը միեւնոյն նպատակով Վոտինայի ու Կէվկէլիի կողմերն ալ գացեր է։

—Ծանուցուեցաւ թէ Մեծ Տէրութիւնները ձեռնարկներ ըրած են Բ. Դրան մօտ, որպէս զի բաւականանայ հարիւր միլիոն ֆր.ով զոր Պուլկարիոյ ընդունել տուած են, որովհետեւ Պուլկարիոյ ելմտական վիճակը ատկէ աւելին թոյլատրել չէ։ Ենի Կազեթա կ'ըսէ թէ Պուլկարիոյ և Արեւելեան Ռումէլիի տուրքերը, որոնք իրար խառնուած են, հանրային պարտքի բաժինը և երկաթուղիի հաչիւները առաջուան պէս առանձին նկատողութեան առնուելու, Արեւելեան Ռումէլիի երկաթուղիին վրայ Օսմ. Տէրութեան վեհապետական իրաւունքը պահպանուելու և Օսմ. Տէրութեան զինուորական պէտքերուն համաձայն սահմանագլուխը ճշդելու պայմանով եթէ դրամական հատուցման քանակութիւնը որոշուի, կարելի պիտի ըլլայ համաձայնութիւն գոյացնել Պուլկարիոյ ելմտական կարողութեան սահմանին մէջ։ Բ. Դուռը որոշած է այս միտքով պատասխան տալ մեծ տէրութեանց դիմումին։

—Bronsnu կ'ըսէ թէ պուլկարական Սինոդը կազմուած է և կը գումարուի։

—Սինոդի խնդրոյն համար Թանինsrnմոս կ'ըսէ թէ Պուլկարաց էկզարքարանը թէև դիմում ըրած է Բ. Դրան, սակայն դեռ պատասխան մը ստացած չէ։ Նախարարաց Խորհուրդն ալ խնդիրը նկատողութեան առած է, բայց տակաւին որոշում մը չէ տուած։ Էկզարքարանը երկրորդ թագրիր մըն ալ մատուցած է, սակայն ատոր ևս պատասխան տրուած չէ։

— Իկդամ կ'ըսէ թէ պաչտօնական չրջանակներու մէջ հաստատապէս կը յայտարարուի որ Պուլկարիա մինչև մէկ չաբաթ մասնաւոր պաչտօնեայ մը պիտի ղրկէ Կ. Պոլիս՝ նորէն բանակցութեանց ձեռնարկելու համար։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ

Զինուորական բարձրագոյն վարժարանին ուսանողները, երէկ իրիկուն, չաբաթական արձակուրդէն ետքը երբ վարժարան վերադարձան, սպայակոյտի դիրնախագահ Սալիհ փաշա ու գնդապետ Խասա պէյ, պատերազմական նախարարութեան հրամանով, նոյն վարժարանը գացին և իրենց հետ գտնուած զինուորական զօրութեամբ ուսանողները չրջապատեցին։ Ձեռք առնուած այս միջոցին պատճառը այն է թէ ուսանողները մէկ քանի օրէ ի վեր զանազան պահանջումներ կ'ընէին։ Անցեալ գիշեր ղրկուած հրամանով մը յայտարարուած էր թէ զինուորական հրամաններուն չհամակերպողները ազատ են վարժարան չյաճախելու։ Ատոր համար մինչև ուրբաթ իրիկուն՝ այսինքն երէկ իրիկուն պայմանաժամ տրուած էր։ Սալիհ փաշա և Խասա պէյ, երէկ իրիկուն, ձերբակալեցին պարագլուխները. իսկ պատերազմական նախարարին հրամանին համակերպողներուն երդում ընել տուին թէ անպայման կերպով պիտի հնազանդին վարժարանին դրութեանց և կանոններուն։ Ձերբակալուած վաթսուն ուսանողները կեդրոնական հրամանատարութեան յանձնուեցան կառքերով։ Ամէն մէկ կառքին մէջ երկու ուսանող և երկու զինուոր նստած էին։ Զինուորները բացարձակ հրաման ունէին զէնքի դիմելու, եթէ ուսանողները փոքր չարժում մը իսկ ընէին։ Ձերբակալուած ուսանողներուն վրան խուզարկուելով, չատ մը ռէվոլվէրներ և ատրճանակներ գտնուեցան։ Վարժարանին ամէն կողմերը պահակ զինուորներ կեցած են։ Բարեկարգութիւնը և ապահովութիւնը վերահաստատուած է։ Վարժարան չներկայացած հարիւրէ աւելի ուսանողներ բացարձակապէս վտարուած են։

— Զինուորական վարժարանին այս միջադէպին ծագումը ուսանողներու ոմանց կողմէ կատարուած ցոյցեր են՝ վարժարանին վարչութեանը և ուսուցիչներուն դէմ, սակայն կարելի չէ եղած առաջքը առնել և այդ խնդիրը օրէ օր սաստկանալով հարկ դատուած է պատերազմական նախարարութեան միջամտութեանը դիմել։

— Պատերազմական նախարարը այդ խնդրոյն համար սա յայտարարութիւնը ըրած է խմբագրի մը.— «Ձերբակալուած ուսանողները ութսուն հոգի են. ատոնք միջադէպին պարագլուխներն են։ Քննութեանց տեղեկագիրներուն համաձայն պիտի դատուին պատերազմական պաչտօնարանին մէջ կազմուելիք զինուորական ատեանի մը առջեւ։ Գաւառներու զինուորական վարժարաններուն մէջ ապօրէն ընթացք ունեցողները պատժուած են։ Այսու հանդերձ այդ միջադէպերը կարեւոր չեն։ Սխալ է այն լուրը թէ ատոնց և Կ. Պոլսոյ զինուորական վարժարանին ուսանողներուն միջև թղթակցութիւններ կատարուած ըլլան։»

ՍԷԼԱՄԼԸՔԸ

Սէլամլըքի արարողութիւնը, երէկ, տեղի ունեցաւ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին Անգլիոյ, Իտալիոյ ու Պելճիքայի դեսպանները։ Սուլթանը պալատ վերադառնալէն ետքը իր ներկայութեանը ընդունեց Անգլիոյ դեսպանը, կինը և Լորտերու ժողովին անդամներէն մէկը, որ իբրև հիւր Կ. Պոլիս կը գտնուի։ Դեսպանը նախ իր կինը և յետոյ Լորտերու ժողովին այդ անդամը ներկայացուց Սուլթանին։ Անգլիոյ դեսպանը և դեսպանուհին ցաւակցութիւն յայտնեցին՝ Սամիէ իշխանուհիին մահուանը առթիւ։ Իտալիոյ դեսպանն ալ առաջին թարգմանին հետ Սուլթանին ներկայացաւ։ Իմբէրիալի մարքիզը, Վիքդոր Էմմանուէլ թագաւորին անունով, չնորհակալութիւն յայտնեց Իտալիոյ երկրաշարժէն արկածեալներուն իբրև նպաստ Սուլթանին կողմէ նուիրուած հազար ոսկիին համար։ Յետոյ ցաւակցութիւն յայտնեց Սամիէ իշխանուհիին մահուանը առթիւ։

ՕՍՄ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Կայսերազուն իշխան Մէհմէտ Սէլիմ և Սալահէտտին էֆ.ներու պատուակալ նախագահութեամբ Օսմ. Ազգ. Ընկերութիւն մը կազմուեցաւ։ Այդ Ընկերութեան նպատակն է Օսմ. Ազգ. Պանքա մը հաստատել՝ օսմ. դրամատէրներու և բաժնեթուղթ գնող օսմ. անհատներու մասնակցութեամբ։ Այդ հաստատութեան նպատակն է օսմ. երկիրներուն արհեստագործութիւնը և վաճառականութիւնը զարգացնել ու ընդարձակել՝ արդի քաղաքակրթութեան պահանջմանց համաձայն. նաև օգտուիլ օսմ. երկիրներու բնական հարստութիւններէն։ Հայրենիքին ամէն կողմերը, ազգային միութեան չնորհիւ, տեղական արտադրութեանց սպառումը աւելցնել և օտար երկիրներու ներածումները հետզհետէ սահմանափակել։ Ամէն տեսակ հանրօգուտ և անտեսական ձեռնարկներ ընել։ Պանքան, որ մօտերս պիտի բացուի, ո՛չ թէ օտարներու աջակցութեամբը, այլ լոկ օսմ. դրամագլուխներով պիտի հաստատուի։

* * *

ԿՐԵՏԷԻ ԽՆԴԻՐԸ. — Վիեննայէն կը հեռագրեն Պերլինի լրագիրներուն թէ Ռուսիա ետ քաշած է Կրետէ գտնուող իր զինուորները։ Քաղաքական չրջանակներու մէջ կը կարծուի թէ միւս տէրութիւններն ալ Ռուսիոյ օրինակին պիտի հետեւին։

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՕՐԷՆՔԸ. — Կ'ըսուի թէ Երեսփ. Ժողովը պիտի մերժէ տպագրական նոր օրէնքը, երբ իրեն ներկայացուի, վասն զի սահմանադրական վարչութիւն ունեցող երկրի մը համար անյարմար կը դատուի։ Երեսփոխաններուն մեծամասնութիւնը կ'ուզէ որ Ֆրանսայի տպագրական օրէնքը հոս գործադրուի։

ԿԱՅՍ. ԱՆՁՆԱԿԱՆ ԳԱՆՁԸ. այս օրերս ունեցած դրամական պէտքին հետեւանքով, Օսմ. Պանքայէն 25,000 ոսկի փոխ պիտի առնէ՝ բաւական ծանր պայմաններով։ Այդ գումարը պիտի յատկացուի կայս. անձնական գանձին պաչտօնէից ամսաթոշակներուն։

ՅԱՖԱՅԻ վաճառականները, հեռագիր մը ուղղելով ձեռնհաս պաչտօնատան, խնդրեցին որ նաւահանգիստ մը չինուի Յաֆայի առջեւ, վասն զի հիմակուան վիճակը մեծ դժուարութիւն և վնաս կը պատճառէ վաճառականութեան։

ՊԱՍՐԱՅԻ երեսփոխան Զիւհէյլզատէ Ահմէտ փաշա Կ. Պոլիս ժամանեց։

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ մէջ Ռամազան ամսուն Շէյխ Րէչիտ Րիզա անուն կրօնաւորի մը մէկ քարոզին վրայ չփոթութիւններ յարուցանողները տեղական կառավարութեան դիմելով, անձնատուր եղեր և յայտարարեր են թէ այլ ևս այդ տեսակ արարքի մը մէջ պիտի չգտնուին։

ՀԻՃԱԶԻ երկաթուղիին երկայնքը գտնուող Արաբները քանդեր են այդ գիծին 1060 և 1212րդ քիլոմեթրներուն զանազան մասերը։ Պատճառը այն է թէ այս տարի չեն ստացած ամէն տարուան 7000 ոսկին։ Երկաթուղիին վարչութիւնը չուարած է, որովհետև գիծին հասոյթը բաւական չէ այդ տեսակ գումարներու հատուցմանը։

ԾԵՐԱԿՈՅՏԻ անդամ Եգիպտացի Խալիլ Համատէ փաշա գրեր է Եգիպտոս գտնուող իր բարեկամներուն թէ այդ պաչտօնէն պիտի հրաժարի, վասն զի Կ. Պոլսոյ օդը յարմար չըլլալով առողջութիւնը կը վնասուի։

ՊԷՅՐՈՒԹԻ ամերիկեան վարժարանին տնօրէնը, կ'ըսէ Սապահ, կը ստիպէ եղեր իսլամ ուսանողները որ քրիստոնեայ ուսանողներուն հետ ամէն օր ներկայ գտնուին վարժարանին եկեղեցիին մէջ կատարուած աղօթքներուն։ Իսլամ ուսանողներէն ոմանք այդ մասին հեռագրով բողոքած են Մեծ-Եպարքոսին։ Տնօրէնը պնդեր և յայտարարեր է որ անհնազանդները վարժարան պիտի չընդունուին։ Օրթոտոքս, Կաթոլիք ու հրեայ ուսանողներն ալ, իսլամներուն հետ, որոշեր են վարժարան չյաճախել մինչև որ չը հաստատուի սա պարագան թէ միայն բողոքական ուսանողները պարտաւոր ըլլան աղօթքներուն ներկայ գտնուելու։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ. — Ամբողջ Պուլկարիոյ մէջ երկրաչարժի բուռն ցնցումներ զգացուեր են։

ԴԱՐԴԱՆԷԼԻ կամուրջին համար ծովային նախարարը սա յայտարարութիւնը ըրեր է խմբագրի մը. — «Քանի մը օրէ ի վեր լրագիրները կը խօսին կամուրջի դրամին վրայ, մինչև եթէ իրողութիւնը գիտնան, մեզ իրաւունք պիտի տան։ Ամէն օր երկու կամուրջներէն օրական 18,000 ղրուշի չափ հասոյթ մը կը գոյանայ։ Մենք այդ դրամը կը ստանանք, ելմտական գանձէն մեզ վճարուելիք գումարին իբրև առհաշիւ։ Երբ ելմտական գանձը ծովային պաչտօնարանին յատկացուած գումարը ամբողջովին հատուցանէ, այդ պարագային մենք ալ թէ՛ կամուրջը և թէ կամուրջին դրամը կը թողունք։ Թէև ստուգեցինք որ կամուրջին նորոգութեանը համար Հասան Ռամի փաշայի նախարարութեան օրով Անսալտօ գործարանին հետ կնքուած 42,000 ոսկիի պայմանագրութիւնը սխալներ կը պարունակէ, բայց չենք կրնար ջնջել, վասն զի նոյն գործարանը դրամական մեծաքանակ հատուցում կը պահանջէ։ Կամուրջը եթէ պէտք եղածին պէս չնորոգուի, մինչև վեց ամիս հազիւ կրնայ դիմանալ։»

ՍԷԼԱՆԻԿԻ մէջ օսմ. առեւտրական պանքա մը պիտի հաստատուի՝ առայժմ 50,000 ոսկիի զուտ օսմ. դրամագլուխով։ Բացումը մօտերս պիտի կատարուի։

ՊԱՐՍԻԿՆԵՐԸ. —Կ. Պոլիս գտնուող բոլոր Պարսիկները, վաղը, Վալիտէ խանին մէջ միթինկ մը պիտի կատարեն՝ փոխանութիւնով և կամ ուրիչ միջոցաւ օտարներուն միջամտութեանը դէմ բողոքելու համար։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ դեսպանը հինգշաբթի գիշերուան յետաձգեց Մեծ-Եպարքոսին և Նախարարներէ ոմանց ի պատիւ տալիք հացկերոյթը։

ՍԻՐՔԷՃԻԻ նամակատան պաչտօնեաներէն Ֆիրուզ Աղալը Եագուպ Ճէլալէտտին տասը օր առաջ փախեր է՝ Բերայի մէջ իր ունեցած հոմանուհիին հետ։ Այդ միջոցին կորսուած յանձնարարեալ երեք նամակներու տէրերը նամակատուն դիմելով յայտարարեր են թէ երեք նամակները 6000 ֆր. կը պարունակէին։ Սակայն նամակատունը ըստ օրինի 150 ֆր. պիտի հատուցանէ, վասն զի այդ նամակները իբրև արժէքաւոր առարկաներ ղրկուած չեն։

ԵԳԻՊՏՈՍ. — Եգիպտոսի Էլ Ահրամ լրագիրը կ'ըսէ թէ Սուլթանին և Անգլիոյ թագաւորին միջև մօտերս տեղի ունենալիք տեսակցութեան պահուն խորհրդակցութեան պիտի ենթարկուի Եգիպտոսը բացարձակապէս թողլու խնդիրը։

ԹՐԱՄՈՒԷՅԻ ԳՈՂԵՐ. —Երէկ գիշեր Բանկալթիի մէջ մէկ քանի գողեր թրամուէյի կառքը մտնելով ուղեւորները կողոպտեցին։

ՊՈԼՍՈՅ Մէրճանի կողմը Ալի Փաշա խանին մէջ դերձակ Պետրոս այդ խանին տիրոջ Վանեցի Կարապետի վրան յարձակելով, զայն վիրաւորեց ու փախաւ։

ՌՈՏՈՍԹՕՅԻ չրջանին Իզմիրի անցագիրներու առաջին գոմիսէր Րաֆաէլ էֆ. որ տեղւոյն ժողովրդեան և մանաւանդ Հայերուն բրած կեղեքումներովը ծանօթ է, ոստիկանութեան մէջ նորէն 1500 ղրուշ ամսաթոշակով պաչտօնի կոչուեր է, կ'ըսէ Սէրվէթի, 500 ոսկի նուէր տալով պետական պաչտօնատարներու վրայ ազդեցութիւն բանեցնող կուսակցութեան մը։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱԶԳԱՅ. ԿԱՐՃԻԿՆԵՐ

Իզմիրի մէջ Քնար անունով Միութիւն մը կազմուած է, որուն կանոնագիրը ունիմ ձեռքիս տակ։ Աւասիկ անոր առաջին յօդուածը, ուր քանի մը տողով կը բացատրուի Միութեան նպատակը.

«Միութեանս նպատակն է 1. — Ազնուացնել հայ երիտասարդաց ճաշակները՝ երաժշտութեամբ, ընթերցումով, մարզանքով (sport) եւ այլ օգտակար թելադրութեամբ, 2.—Ամրացնել անոնց մէջ միմեանց հանդէպ համակրանքի եւ միութեան զգացումը եւ 3. — Օգտակար ու հրահանգիչ ժամանցներ հայթայթել՝ միջոց հանդիսանալով նոր երիտասարդութեան մը վերածնութեան։

Այս նպատակին մանրամասնութիւնները, ինչպէս կ'երեւայ, իրարմէ աւելի գեղեցիկ են ու արդիւնաւորիչ։ Իզմիրցի հայը ըմբռնած ըլլալ կը թուի այն ուղղութիւնը, որուն պիտի հետեւի այսուհետեւ հայութիւնը՝ իր վերականգնումը պատրաստելու համար։ Խաղաղութեան չրջան մը, — անշուշտ յարաբերական իմաստով մը առնելով այս խաղաղութիւն բառը, — կարծես ճիչդ ժամանակին կ'ապահովուի մասնաւորապէս մեզ՝ հայերուս կանգ առնելու համար այն անդունդին եզերքը, ուր հասած էինք մինչև անցեալ յուլիս 11։ Անկէ ասդին, վերադարձ մըն է դէպ ի վերածնութիւն, դէպ ի լայն ու լուսաւոր պողոտաները յառաջդիմութեան և բարգաւաճումի։ Մեր ձեռքն է դրականապէս օգտուիլը այս բարեպատեհ առիթէն։ Եւ յանուն՝ նշանները երեւան եկան ազատութեան վաղայաջորդ օրն իսկ։ Ամէն կողմ, Պոլսէն մինչև ամէնայետին գաւառները, հայ տարրը՝ բռնապետութեան դահանդանքը թօթափած՝ վեր ելաւ, կանգնեցաւ իր պարաւանդուած առոյգութեան և աչխոյժին բովանդակ թափովը։ Միութիւններ, ակումբներ, կրթական, բարեգործական մարմիններ դիւթականօրէն կազմակերպուեցան՝ ազատ և կենսալից ծրագիրներով։ Եւ ահա Իզմիրը, հայկական այս բեղմնաւոր կեդրոնը որ անցեալին մէջ ազգային ու դրական կարեւոր դեր մը կատարած է և կը չարունակէ կատարել ներկային մէջ ալ, ահա կ'ունենայ իր Միութիւնը որ հակառակ «երաժշտասիրաց» ըլլալուն, բազմակողմանի ծրագիրով մը ճամբայ կ'ելլայ։ Իր առաջադրած երեք նպատակներն ալ մէկը միւսէն աւելի, օգտակար ու չինիչ են։ Երաժշտութիւն, ընթերցում, մարզանք։ Ասոնց երեքին ալ պէտք ունի Հայը՝ վերստանալու համար իր կորուսած կազդոյրը, իր խորտակուած քայքայուած ջիղերուն ամրակազմութիւնը, իր ջլատած ճաչակին գեղեցկութիւնը։ Ակնարկ մը նետելով այս ծրագրին վրայ, կ'անդրադառնամ որ ուրիչ այլևայլ տեղեր կազմուած Միութիւններ՝ իրենց ծրագիրներուն մէջ զանց ըրած էին երկու չատ կարեւոր կէտեր. երաժշտութիւնը և մարմնամարզը։ Երաժշտութիւնը այն գերազանց փակտորն է որ ցեղի մը ազնուացման կը ծառայէ [illegible]. իսկ մարմնամարզը մեր ցեղին կորած թափած առողջութեան և թել գերձան եղած ջիղերուն ամրացումին հզօրագոյն սատարը պիտի ըլլայ։ Այս վերջինին անհրաժեշտութիւնը զգացած էր նաև Խասգիւղի երիտասարդներուն կազմած Միութիւնը, որուն ծրագրին մէջ մարմնամարզը լայն տեղ կը գրաւէ։

«Քնար»ին նպատակին մէջ ուչագրաւ է նոյնպէս «երիտասարդներուն մէջ արմատացնել իրարու հանդէպ համակրանքի և միութեան զգացումը»։ Անմիաբանութեան երեսէն վաղուց ի վեր մեր գլխուն եկած փորձանքները անհաչուելի են։ Վերջապէս, ընդհանուր վերազարթնումի և գիտակցութեան զարգացման այս չրջանին, անկարելի է չմտածել մեր տոհմային այս աղէտալի թերութեան դարմաններուն վրայ։ Միութեան զգացումը արթնցնել մեր մէջ,—ահա ինչ որ մեր քաղաքական ու հասարակական դաստիարակութեան ղեկավարներուն մտահոգութեան մէջ ամէնէն լայն տեղերէն մէկը գրաւելու է։

Պէտք է ուրեմն որ Իզմիրի նորահաս երիտասարդութիւնը ջերմաջերմ փարումով մը չրջապատէ նորահաստատ այս Միութիւնը, անոր յղացած ծրագրին իրագործումը ապահովելու և այդ իտէալ բարձրութեան հասցնելու համար Իզմիրի նորածիլ հայ սերունդը։

ԵՐՈՒԽԱՆ

* * *

ԱԶԳ. ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻ

ԵՐԷԿԻ ՆԻՍՏԸ

ԱՏԵՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՄՈՒԼ ՆԻՍՏԵՐ

Ազգ. Երեսփ. Ժողովը երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր։ Ատենապետը նիստը բացաւ ժամը $8\frac{1}{2}$ին միջոցները, հազիւ քառասուն երեսփոխաններու ներկայութեան։

Ատենապետ.— Մեր վերջին նիստէն յետոյ երկու անդամներ, ինչպէս գիտէք, կորսնցնելու դժբախտութիւնը ունեցանք. մէկը Յովհաննէս էֆ. Թորոսեան և միւսը Ռուբէնոս էֆ. Թաղէոսեան։ Առաջինը երկար ատեն ծառայած է ազգին իբրև երեսփոխան, իբրև ժողովական, մայր դիւանի, Արեւելեան ու Միացեալ Ընկերութիւններու անդամ։ Ծառայած է նաև Պետութեան իբրև հարցաքննիչ դատաւոր և իբրև վերաքննիչ ու վճռաբեկ ատեանի անդամ։ Հանգուցեալը թէ՛ ազգին և թէ տէրութեան ծառայած է հաւատարմօրէն և ուղղամտութեամբ և կրցած է ամէնուս համակրանքը ու սէրը չահիլ իր անշահախնդրութեանն ու ուղղամտութեան համար՝ բռնակալութեան մէջ նոյն իսկ. և այսպէսով բարձրացուցած է վարկը հայ պաչտօնատարներուն։ Իսկ երկրորդը՝ Ռուբէնոս էֆ. Թաղէոսեան՝ ծառայած է ազգին իբրև երեսփոխան, Թաղ. խորհրդական և ուսուցիչ։ Սահմանադրութենէն ետքը ինքն էր որ իբրև երեց անդամ, ատենապետեց մեր երկու նիստերուն։ Այս վերջին տարիներուն մէջ իր ջանքերը կեդրոնացուցած էր Գալֆայեան Որբանոցին վրայ և հոն ուսուցչապետի պաչտօնը կը վարէր։ Մայր դիւանը, Երեսփ. Ժողովին անունով իր ցաւակցութիւնները կը յայտնէ։

Դիւանը յետոյ ձեռնարկեց ատենական գործողութեանց և կարդացուեցաւ երեսփոխան Արշակ Գարակէօզեանի մէկ նամակը, որ կը յայտնէր թէ բանաւոր պատճառով մը պիտի բացակայի։ Իսկ երեք բացակայութենէ յետոյ նամակներ ղրկուած էին Գաբրիէլ էֆ. Նէչէթէրճեանի և Թադէոս Սրբեանի։ Նէչէթէրճեան էֆ. պատասխանելով կը գրեր թէ՝ իր որդւոյն հիւանդութեան պատճառաւ չէր կրցած ներկայ գտնուիլ նիստերուն։ Նոյնպէս

Եր. Գարաճան իր բացակայ մնալը կը յայտնէր բանաւոր պատճառով։ Ինչպէս կ'երեւի ամենքն ալ բանաւոր պատճառներ ունէին և երբե՛ք ան... բանաւոր պատճառ ունեցող չի կար։

Կարդացուեցաւ Մալաթիայի Ազգ. Վարչութեան կողմէ ղրկուած տեղեկագիր մը, որով կը յայտնուէր թէ երեսփոխանական ընտրութիւնը կատարուած և ընտրած են Յակոբ Աղիլեանը, որ դիւանին կողմէ թէեւ հրաւիրուեցաւ որ ներկայ գտնուի, բայց բացակայ ըլլալով, Նամակով պիտի հրաւիրուի։

Ատենապետը յայտնեց թէ ժողովոյ վերջին նիստը ամլութեան դատապարտուած էր ներկաներու բացակայութեան պատճառաւ. սակայն ներքին կանոնագրին 50րդ յօդուածը կը տրամադրէ որ ժողովը երբ 36 ձայնով կարենայ որոշում մը քուէարկել այդ որոշումները ընդունելի կը նկատուին. և պէտք չկայ անպատճառ 71 հոգիի, քանի որ հակառակ պարագային չատ մը նիստեր կարելի չպիտի ըլլայ գումարել և օրակարգի խնդիրներով զբաղիլ։

Ն. Ճիվանեան.— Այդ առթիւ ժողովս նախորդ նիստերու մէջ իր որոշումը տուած է. Սահմանադրութենէն պէտք չէ շեղինք. բայց ցաւալին ա՛յն է որ ատենագրութիւնները դեռ տպագրուած ու բաժնուած չըլլալով, չենք գիտեր թէ նախորդին մէջ ինչ որոշումներ տուած ենք և ասկէ կը ծագին անտեղի վիճաբանութիւններ։ Անհրաժեշտ է որ ելմտական յանձնախումբը նախ այս գործին յետամուտ և տպագրել տայ զանոնք։ Մեծ ծախքի մը կարօտ չէ. եթէ պէտք ըլլայ նոյն իսկ մենք քառասնական փարայ կը վճարենք. առանց ատենագրութեան միակ անղեկ նաւու մը կը նմանինք։

Ա. Գասպարեան.— Ներքին կանոնագրին մէջ երկու մեծամասնութիւն որոշուած է. օրինական և իսկական. օրինականը 71 թիւն է. իսկականը 47. Ներքին կանոնագիրը դեռ գործածութեան մէջ է և մինչեւ որ նորը պատրաստենք, կրնանք անոր հետեւիլ։ 24 քուէով՝ իսկ կրնանք որոշում մը տալ. գալով ատենագրութեանց տպագրութեան, մեր տրամադրութեան տակ դրամ չունինք, բայց մինչեւ որ տպագրուին թող ատենագրութիւնները կարդացուին։

Վ. Մանուկեան.— Մեծամասնութեան խնդիրը երկիցս վիճաբանուեցաւ և որոշում ալ տրուեցաւ։ Թէեւ ներքին կանոնագիր մը ունինք, բայց անոր ինչ ինչ կէտերը չենք կրնար գործադրել և միայն սահմանադրութիւնը կրնանք մեզի համար հիմնական օրէնք մը նկատել։ Որքան ատեն որ 71 թիւը չունենանք, օրինաւորապէս ժողով չենք կրնար գումարել և որոշում տալ։

Վ. Թորգոմեան.— Կը ձայնակցիմ։

Գ. Փափազեան Դիւանին հարցում ուղղեց թէ՝ ինչ ըրած է դիւանը, պակաս երեսփոխաններու ընտրութեան մասին։

Դիւանը պատասխանեց թէ արդէն գրուած է վարչութեան որ պակասեալ 30—35 երեսփոխաններու ընտրութեան համար թէ՛ թաղերը և թէ գաւառները հարկ եղած հրահանգը տայ։

Մ. Շիրինեան (Քաղաք. Ժողովին կողմէ). Քաղաք. Ժողովը արդէն պէտք եղած նամակները գրած է։

Հ. Առամեանց.— Զարիքը որ այս բոլոր անպատեհութիւնները ստեղծած է, սա է թէ չենք գիտեր որ ներքին կանոնագիրը պարտադի՞ր է թէ ո՛չ և եթէ պարտադիր է այն ատեն 50րդ յօդուածին համաձայն կրնանք նիստ գումարել։

Խ. Սիմոնեան.— Մենք օրակարգին վրայ ունինք ներքին կանոնագրի քննութեան խնդիրը ուրեմն պէտք է որ այդ մասին վիճաբանինք և որոշում մը տանք և քանի որ այդ խնդիրը լուծած չենք, ներքին կանոնագիրը մեզի համար ընդունելի է։

Պալագեան վրդ.— Ես ալ պիտի կրկնէի թէ օրակարգին վրայ կենսական խնդիրներ ունինք. այժմ հազիւ իննսուն հատ ընտրուած երեսփոխան ունինք. հետեւապէս այս օրուան 61 թիւը պէտք է մեծամասնութիւն համարենք և անցնինք օրակարգի խնդիրներուն։

Տիգրան Անեմեան.— Հինէն ի վեր ասանկ եղած է և մեր դժբախտութիւնն է որ միշտ լիագումար նիստեր չենք կրցեր գումարել։ Եթէ 71 թիւին սպասենք այս տարի ո և է խնդիր չենք կրնար լուծել։ Քանի որ ներքին կանոնագիր մը ունինք, կառաջարկեմ որ 36 քուէով ուղղում տալը ընդունելի համարուի և մեր գործերը երեսի վրայ չմնան։

Շարունակուեցան ատենական գործողութիւնները և կարդացուեցաւ ելմտական յանձնախումբի մէկ գիրը, որով պէտքը կը յայտնէր 300 ոսկի գումարի մը և կառաջարկէր որ այդ գումարէն անմիջական պէտք նկատուած 100 ոսկին ձեռք բերուի՝ երեսփոխաններուն մէջ հանգանակութիւն մը ընելով։

Ն. Ճիվանեան.— Ես անհրաժեշտ կը նկատեմ նախ և առաջ ատենագրութեանց տպագրութիւնը։

Ա. Գասպարեան բացատրութիւն տալով կարդացուած նամակի մասին, յայտնեց թէ պէտք ունին անպատճառ 150 ոսկիի և այլն. Մնտուկը դեռ 15 ոսկի իսկ չէ տրամադրած իրենց։

Յրբ. Շահրիկեան պատասխանելով ըսաւ թէ՝ այդ տեսակ պզտիկ խնդիրներ պէտք չէ որ այս Ժողովին գան. այս ժողովը գործադի՛ր չէ, այլ օրէնսդիր. պէտք չէ որ ամէն անգամ իր ո և է մէկ կարծիքը կամ ո և է մէկ խնդիրը անմիջապէս այս Ժողովին բերէ և զբաղեցնէ։

Գր. Զօհրապ՝ խօսելով ատենագրութեանց դեռ տպագրուած չըլլալուն առթիւ, ըսաւ թէ պէտք չկայ որ ատենագրութիւնները անպատճառ բառական կերպով գրուին. սղագրութեամբ գրելու պէտք չկայ, այլ միայն պէտք է ամփոփելով գրել. գրականութեան և հռետորութեան պէտք չունինք հոս. այդ բանը Մամուլը կ'ընէ արդէն։

Յրբ. Շահրիկեան՝ պատասխանելով ելմտական յանձնախումբին տեղեկագրին ու նոյնին անգամ Գասպարեանի, ըսաւ թէ՝ բոլորովին ապսիւրs է երբ յիշեալը կ'ըսէ թէ՝ պիւտճէ մը պիտի կազմէ, անկախ վարչութենէն. (ապսիւրs բառը ետ առէք պոռաց այս միջոցին Ա. Գասպարեան, թէեւ Զօհրապ և ուրիշ երեսփոխաններ հարկ չը տեսան քանի որ ի՛րապէս ապսիւրs էին Գասպարեանի յայտարարութիւնները)։ Այդպիսի ապսիւրs պահանջ չի լինիր. պարտաւոր էք հաշիւ մը ներկայացնել վարչութեան և կը վստահացնեմ որ վարչութիւնը պիտի ապացուցանէ թէ՝ ո՛չ թէ 300 ոսկիի, այլ 300 ղրշ.ի պէտք կայ անհրաժեշտ ծախքերու համար։ Այո՛ ապսիւրs է, քանի որ նոյն իսկ վարչութիւնը ելեւմտական յանձնախումբին առաջարկին վրայ դիւանին գիր մը ուղղելով յանձնարարած էր որ իր ծախքերուն մէկ հաշիւը ներկայացնէ։

Այս առթիւ կարդացուեցաւ Քաղաք. Ժողովին կողմէ դիւանին ուղղուած նամակը, որով կը յանձնարարուէր որ դիւանը իր ծախքերու ցուցակը ամփոփ կերպով ստանայ ելմտական դիւանէն և ներկայացնէ։

Գր. Զօհրապ.— Քաղաք. Ժողովը գրեց մայր դիւանին որ իր ծախքերուն հաշիւը ղրկէ՝ պիւտճէ մը պատրաստելու համար և ելեւմտից յանձնախումբը դիւանին անունով այդ հաշիւը պէտք էր ներկայացնէր մեզի՝ Քաղաք. Ժողովին։ Այդ ծախքերուն պատասխանատու մարմինը Քաղաք. Ժողովն է և հետեւաբար պէտք է գիտնանք մանրամասնութիւնները և արդարացուցիչ պատճառաբանութիւնները։

Հ. Առամեանց.— Արդէն չատ երկարեցաւ այս խնդիրը. ելեւմտական յանձնախումբը զանցառու է այս գործին մէջ և պարտականութիւնն էր կանխահաշիւ մը ներկայացնելու Քաղաք. Ժողովին։

Դիւանը եւս յայտնեց թէ՝ ելեւմտական յանձնախումբը պէտք էր նախահաշիւ մը ներկայացնէր։ Իսկ մեծամասնութեան խնդրին գալով պէտք է որ 71 հոգի ներկայ գտնուին, որպէս զի օրակարգին կարելի ըլլայ անցնիլ, ինչպէս որոշուած էր ասկէ առջի նիստերուն մէջ։

Վ. Մանուկեան.— Մեր պաշտօնակիցներէն ոմանք յուսահատական խօսքեր կ'ընեն Ժողովին մեծամասնութիւն չունենալուն՝ եւայլին վրայ։ Բայց քանի որ օրէնք մը կայ. ըստ օրէնի խստութեան պէտք է ի գործ դնենք բացակայ երեսփոխաններու մասին որոնք անուանական կերպով կը վարեն իրենց պաշտօնը. բացակաները, երբ բանաւոր պատճառներ չունենան պէտք է անմիջապէս հրաժարեցնենք։

Գր. Զօհրապ.— Կը խնդրեմ որ դիւանը չորս նիստի բացակայող երեսփոխաններուն անունները յայտնէ։

Տօքթ. Տաղաւարեան՝ ներքին կանոնագրին 50րդ յօդուածին տրամադրութեան համաձայն յայտնեց թէ ներկաներուն թիւը օրինական է։ Սակայն ատենապետ Մինաս Զերազ պատասխանեց թէ՝ պատգամաւորներու Կովկաս գտնուած միջոցին արդէն այդ խնդիրը նկատողութեան առնուեր և որոշուեր է որ 71 թիւը մեծամասնութիւն նկատուելէ վերջ նիստը բացուի։

Շահրիկեան.— Դիւանը ի՞նչ կ'ընէ երբ բացակայութիւնները կ'աւելնան. ատոնց մասին հետապնդում կը կատարուի՞. ինչպէս կը հասկնաք որ ո՛ և է պատճառաբանութիւն օրինական է. ես ի միջի այլոց գիտեմ երեսփոխան մը որ այս Ժողովը գումարուիլ սկսած օրէն մինչեւ այսօր մէկ նիստի մը ներկայ գտնուած է և ան ալ քառորդ ժամով մը միայն իր գոյութիւնը զգացուցած է։ Եւ մայր դիւանը միայն բացակայութեան պատճառաբանեալ նամակները յիշելով կ'անցնի, առանց զանոնք կարդալու, առանց անոնց մասին քննութիւն կատարելու։ Եթէ մայր դիւանը կ'ուզէ, ես պիտի ապացուցանեմ որ այդ երեսփոխանը երբ հիւանդ եմ ըսելով կը պատճառաբանէ, երբեք հիւանդ չէ և կամ այդ միեւնոյն հիւանդութիւնը պատճառ չըլլար սակայն որ յիշեալը իր պաշտօնատունէն բացակայի։ Կրնայ գալ և չի գար. եթէ բոլոր երեսփոխանները այս կերպ շարունակեն, այն ատեն մենք չեղած կ'ըլլանք օրինապահութենէ։

Դիւանը.— Երբ հիւանդ եմ կ'ըսէ, ի՛նչ ընենք. բնական է որ արժանահաւատ անձերու պատճառաբանութիւններուն հաւատք կ'ընծայենք։

Յրբ. Շահրիկեան.— Ըսի՛ և դարձեալ կը կրկնեմ թէ հոս չի գար, բայց իր պաշտօնատեղին կրնայ երթալ. ասիկայ բացարձակ զանցառութիւն է։

Հաւանութեան ձայներ։

Գր. Զօհրապ.— Շատ ցաւալի պարագայ մըն է ասիկայ. դուք ատենապետ էք. ի՛նչ կ'ըսէք, երբ տեսնէք ինծի որ փողոցը կը պտտիմ և երբ ես ժողովին նամակով մը տեղեկացնեմ թէ հիւանդ եմ, ընդունիք, հակառակ գլխ տեսած ըլլալնուդ որ ես ի՛րապէս հիւանդ եմ։ Դիւանը իբրեւ խղճի պարտականութիւն պէտք է իր պարտականութիւնը կատարէ։

Երեսփոխաններու պահանջին վրայ դիւանը կարդաց բացակայ երեսփոխաններուն անունները՝ ի մէջ այլոց նախարար Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեանի անունը։

Յրբ. Շահրիկեան.— Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան իբրեւ նախարար ներկայ կը գտնուի միշտ իր պաշտօնատան մէջ և նախարարաց խորհուրդին, իր հասարակական գործերէն երբեք չբացակայիր. իսկ հոս քառորդ ժամ մը միայն ներկայ գտնուած է։

Այս մասին թեր ու դէմ վիճաբանութիւններէ յետոյ որոշուեցաւ բացակայ երեսփոխաններու մասին հարկ եղածը ընել։

Վ. Թէքէեան.— Ես պիտի խօսիմ Քաղաք. Ժողովին մէկ անդամին զանցառութեան մասին, որ տեղի ունեցաւ վերջին նիստին միջոցին։ Երբ այսօր նոյն Ժողովին անդամները օրինական մեծամասնութեան վրայ կը խօսին, իրենցմէ մէկը ինչպէս ըսի վերջին նիստին մեր հաւանութեամբ ենթարկեց Խօճէնքաւի կտակին տակոսի խնդիրը, և այս ժողովն ալ, ինչպէս յայտնի է, օրինական մեծամասնութիւն չունէր այդ օրը։

Գր. Զօհրապ.— Այդ խնդիրը մեծամասնութեան պէտք չունէր. որոշում մը չէր որ տրուեցաւ այդ առթիւ այլ հաւանութիւն մը։ Այդ կտակի խնդիրը մեր պատասխանատուութեան տակ է և եթէ ապագային այդ առթիւ խնդիր ծագի, այն ատեն միայն կրնաք դիտողութիւն ընել մեզի և ոչ թէ հիմա. ձեր ըսածը երբեք յարակցութիւն և առնչութիւն չունի այս խնդրոյն հետ։

Յետոյ կարդացուեցաւ Երուսաղէմի Պատրիարքին երկու հեռագիրները. առաջինով Տ. Յարութիւն Պատրիարք Գէորգ եպիսկ.ը և Ղեւոնդ վրդ.ը վանք ղրկել կ'առաջարկէր, իսկ երկրորդով կը գանգատէր թէ միաբան վարդապետ մը ըմբոստութիւնը կը շարունակէ և Պատրիարքարանի հետ ուղղակի կը բանակցի և կը հարցնէր թէ՝ ինչպէս կ'ըլլայ որ Պատրիարքարանը զինք մէկ կողմ դրած ուղղակի անոր հետ կը թղթակցի։

Ա. Գասպարեան.— Այդ հեռագիրները բռնութեան տակ ստորագրուած են։

Տ. Անեմեան.— Ինչպէս կ'ըլլայ որ Յարութիւն Պատրիարքը որ այդ երկու եկեղեցականները վտարած էր ասկէ առաջ, այժմ վանք կը կոչէ։

Վ. Մանուկեան.— Պէտք է որ այս տեսակ լուրջ խնդիր մը լիագումար ժողովի մը մէջ ծեծուի. այսօր մեծամասնութիւն չունինք. յանձնաժողովին պէտք չէ ղրկել։

Յրբ. Շահրիկեան.— Այս գործը քննելու համար արդէն յանձնաժողով մը կազմուած և հարկ եղածն ալ վանքը հեռագրուած է։ Ընդհ. Ժողովին նոր քննութեանը պէտք չկայ. այլ թող սպասէ որ յանձնաժողովը իր համարատուութիւնը բերէ, որպէս զի ըստ այնմ վճիռ տրուի. եթէ ոչ խնդիրը կը կնճռոտի։

Մ. Կիւրեան.— Ազգը աւելի լիազօր է Պատրիարքէն. երբ Ազգը պէտք կը տեսնէ այդ երկու եկեղեցականներուն Պոլսոյ մէջ ներկայութեանը, անպայման պէտք է հոս մնան։

Տօքթ. Տաղաւարեան.— Երեք հարցում կ'ուզեմ ընել. Ա. կ'ուզեմ գիտնալ թէ ինչ է անունը այն միաբանին որ ուղղակի կը բանակցի Պատրիարքարանի հետ. Բ. մեկնեցա՞ւ քննիչ յանձնաժողովը և Գ. ինչո՞ւ Յարութիւն Պատրիարք նախ այդ երկու եկեղեցականները կը վտարէ և այժմ ալ կ'ուզէ։ Հարկաւ Յարութիւն Պատրիարքի այս հակասական հեռագիրները հին օրերու մէջ քաշուածները և կամ այժմեանները, բռնութեամբ ստորագրել տրուած են Յարութիւն Պատրիարքին։ Ես աւելի կը կարծեմ որ առաջինները բռնութեամբ ստորագրել տրըւած են։

Ս. Պատրիարք.— Երեսփոխան մը հարցապնդում ըրած էր թէ ի՞նչու կարգ մը նամակներ պահուած են և ժողովին չեն հանուած։ Ես երկար ատեն սահմանադրութեան մէջ ապրած եմ և գիտեմ թէ ի՛նչ կը տրամադրէ անիկա. Պատրիարք մը ո և է նամակի մը նիւթին նայելէ վերջ կը ղրկէ զայն պատկանած ժողովին։ Ես Երուսաղէմի Յարութիւն Պատրիարքին այդ նամակը Պատ. Ժողովին չհանեցի, որովհետեւ չէի ուզեր ժողովը զբաղեցնել Յարութիւն սարկաւագի մը և վարդապետի մը վանք կոչուելու խնդրով (ծափեր)։

Շահրիկեան.— Երուսաղէմի Քննիչ Յանձնաժողովը հոս պէտք ունի իր քննութիւնները կատարելու։ Հետեւաբար կարելի չէ արտօնել անոնց մեկնումը Պոլսէն։

Ս. Պատրիարք.— Երուսաղէմի Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքն իր ղրկած հեռագրէն զատ նամակով մը կ'առաջարկէր որ Գէորգ եպս.ն ու Ղեւոնդ վրդ.ը Երուսաղէմ ղրկուին։ Բայց վարչութիւնը պատասխանած է թէ քննութիւնները առաջ տանելու համար այդ եկեղեցականներուն պէտք կայ Պոլսոյ մէջ։

Այս յայտարարութիւնը ընելէ յետոյ՝ Ս. Պատրիարքը պահ մը հեռացաւ ժողովատեղիէն, հանգստանալու համար։ Յետոյ ատենապետը յայտարարեց թէ Ցոպէյի տեսուչ Սերովբէ Վ.ի կողմէ Ղեւոնդ վրդ.ի դէմ գրութիւն մը եկած և վարչութեան յղուած է։ Ատենադպիրը կարդաց 12 ազդ. երեսփոխաններու ստորագրութեամբ ժողովին ուղղուած նամակ մը, որ կ'առաջարկէր օսմ. և ռուս կառավարութեան մօտ հարկ եղած դիմումները ընել, Իզմիրլեան Ս. Պատրիարք Հայրը ատեն մըն ալ հոս իր պաշտօնին վրայ պահելու։ Երեսփոխան Պարգեւ էֆ. Փափազեանի մէկ գրութիւնն ալ կարդացուեցաւ, որ կը հարցնէր թէ ստո՞յգ է լրագրական հրատարակութիւն մը՝ Իզմիրլեան Սրբազանը իր պատր. պաշտօնին վրայ պահելու ատեն մըն ալ։ Նամակագիրը կը խնդրէր կարեւորութիւն չընծայել այդ մօքով եղած ձեռնարկներուն։

Ժողովականները ինքզինքնին յոգնած զգալով մէկուկէս ժամուան փուճ վիճաբանութիւններէն, պահանջեցին որ դադար տրուի։ Ժողովը 10.20ին վերաբացուեցաւ։ Ատենադպիրը կարդաց կարգ մը երեսփոխաններու և Արիստակէս Գասպարեանի գրութիւնները, որով կ'առաջարկուէր Ս. Պատրիարքին մեկնումը յետաձգել։

Շահրիկեան.— Կը ցանկանայի որ ներկայացուած հարցի մասին շրջահայեաց գտնուէինք, մանաւանդ թէեւ օրինական մեծամասնութիւն չկայ։ Վարչութեան մէջ գոյութիւն չունեցող խնդրի մը վրայ ինչ հարկ վիճաբանել Ազգ. Ժողովին մէջ, որ չի կրնար ո և է որոշում տալ։ Կաթողիկոսի մեկնումին խնդիրը չի կրնար վիճաբանութեան առարկայ դառնալ։

Ա. Գասպարեան.— Կաթողիկոսի եւ Պատրիարքի խնդիր չկայ, այլ առաջարկ մը թէ Պատրիարքը ատեն մը շարունակէ իր պաշտօնը։

Շահրիկեան.— Պատրիարքը արդէն իսկ կը շարունակէ իր պաշտօնը. հարկ չկայ Տեղապահի ընտրութեան։

Գասպարեան.— պէտք է օրակարգին մէջ անցնիլ։

Ճիհանկիւլեան.— Ջուր տեղ կը վիճաբանինք, քանի որ մեծամասնութիւն չկայ։

Գր. Զօհրապ.— Համեմատական մեծամասնութիւն մը կայ, որով կարելի է ատենական գործողութիւնները կատարել։ Այսպիսի կարգ մը գործեր եկան ժողովին և հարկ եղած դիւաններուն յղեցինք, բայց ինչ հարկ գոյութիւն չունեցող խնդիրներու վրայ վիճաբանիլ այս Ժողովին մէջ։

Թեր ու դէմ վիճաբանութիւնները քիչ մըն ալ շարունակուեցան և ի վերջոյ Պարգեւ էֆ. Փափազեանի առաջարկին վրայ Ժողովը մերժեց Գասպարեան էֆ.ի և 12 երեսփոխաններուն գիրը։ Յետոյ կարդացուեցաւ նախկին վարչութեան անդամ Մանկունի արքեպիսկոպոսի մէկ գրութիւնը, որ ինքզինքը «ես ցաւագարս» կոչելէ յետոյ (ընդհանուր ծիծաղ) կը քննադատէր նախորդ վարչութիւնները, անոնց կազմալուծեալ վիճակը և ապօրինի արարքները։ Նամակագիր սրբազանը կը յայտարարէր թէ ինք միշտ բողոքած էր և թէ պատրաստ էր իրեն ինկած համարատուութեան բաժինը կատարելու։ Այս գիրը յղուեցաւ Օրմանեան Ս.ի Քննիչ յանձնաժողովին։

Ս. Պատրիարք.— Վերջերս Կրօնական Ժողովին մէջ պատրաստակամութիւն յայտնուած է համարատուութիւնը պատրաստելու նախկին ժողովականներու կողմէ. բայց պայման դրուած է որ Պատրիարքարանի շրջանակին մէջ կատարուի և ո՛չ թէ դուրսը։

Շահրիկեան.— Մանկունիի գրութենէն մեծապէս պիտի օգտուի Քննիչ Յանձնաժողովը։ Պէտք է Յանձնաժողովը ջանայ ձեռք բերել այդ կարգի գրութիւններ, խնդիրը լուսաբանել։

Առամեանց.— Կենդանի մնացած անդամներէն կրնանք տեղեկութիւններ քաղել։

Հօռոյ.— Քննիչ Յանձնաժողովը միայն ամբաստանութիւնները քննելու իրաւունք ունի։

Ս. Պատրիարք.— Նախորդ Ս. Պատրիարքը յայտարարեց թէ վարչութեան անդամներուն հետ համերաշխ գործած է. բնականաբար անոնք համարատուութիւն պիտի ընեն։ Թէ՛ վարչական և թէ կրօնական ժողովներու անդամները պատրաստակամութիւն կը յայտնեն արդէն։ Քննիչ Յանձնաժողովը դիւրաւ պիտի կրնայ լուսաբանել խնդիրը՝ եղած համարատուութիւններէն։

Ատենապետը յայտարարեց թէ Քաղ. Ժողովին անդամներէն Յակոբ էֆ. Պօյաճեան հրաժարած է, իսկ Պարգեւ էֆ. Փափազեան՝ Օրմանեանի Քննիչ Յանձնաժողովի անդամակցութենէն։ Երեսփ. Ժողովը մեծամասնութիւն չունենալուն, որոշեց յաջորդ նիստին մէջ նոր ընտրութիւն կատարել։ Ատենադպիրը յետոյ կարդաց Շահրիկեան էֆ.ի մէկ գիրը, որ կը բողոքէր Օ՛նունդի ընդունելութեանց առթիւ Ատենապետ Զերազ էֆ.ի գործածած մէկ բառին դէմ։ Ատենապետը ըսաւ թէ հանելուկ մը կը թուի այդ խնդիրը։ Շահրիկեան էֆ. գիտել տուաւ թէ անհատական խօսակցութեան մէջ դիւանին երկու անդամները իրեն յայտարարած էին թէ համամիտ չէին Զերազ էֆ.ի խօսած ճառին և թէ իրենց նախապէս ցոյց չէր տրուած այդ ճառը. հետեւաբար պաշտօնական հանգամանքէ զուրկ է ան։ Ատենապետը պատասխանեց թէ ճառը ուշ մնացած ըլլալուն, կարելի չէր եղած իր պաշտօնակիցներուն ցոյց տալ։ Ատենադպիրը յայտարարեց թէ իր պաշտօնակիցներուն կողմէ կ'ընդունի ճառին պատասխանատուութիւնը։ Երեսփոխաններէն ոմանք առաջարկեցին խնդիրը փակել։ Ուրիշներ ալ առաջարկեցին որ եթէ կ'ուզուի շարունակել վիճաբանութիւնը, դռնփակ կատարել նիստը։ Զօհրապ էֆ. գիտել տալէ ետքը թէ Ազգին կողմէ եղած յայտարարութեանց մէջ իւրաքանչիւր բառ պէտք է կշռել, առաջարկեց փակել վիճաբանութիւնը, ինչ որ ընդունուեցաւ։ Ու ժողովը փակուեցաւ ժամը 11ին, նախորդ նիստերու պէս ապարդիւն վիճաբանութիւններէ յետոյ։

⁂ Հետաքրքրուած, նիստէն ետքը հարցուցինք թէ ի՛նչ բառի վրայ կը դառնար խնդիրը, որուն այնքան կարեւորութիւն ընծայուեցաւ երէկուան ժողովին մէջ։ Մեզի պատասխանուեցաւ թէ Ռուսիոյ Զարին ուղղուած ածականի մը վրայ կը դառնար խնդիրը, ինչ որ անտեղի կը համարուէր Շահրիկեան էֆ.ի կողմէ։

◆

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԸ գումարուեցաւ երէկ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր եւ միայն հետեւեալ վեց որոշումները տուաւ։

Ա.— Ասկէ առաջ Տիգրանակերտի Գաւառ. Ընդհ. Ժողովը նոր ընտրութեամբ վերակազմուած և ղրկուած էր տեղեկագիրը։ Նոյնպէս վերջերս Վիճակին Քաղաք. Ժողովի ընտրութիւնը կատարուած և տեղեկագրուած էր։ Ժողովը վաւերացուց և որոշեց յանձնարարել որպէս զի փութացուի նաեւ Կրօն. Ժողովի ընտրութիւնը։ Բ.— Ռոտոսթոյի Քաղաք. Ժողովը հրաժարած և Գաւառ. Ընդհ. Ժողովի կողմէ նոր ընտրութիւն կատարուելով տեղեկագրուած էր արդիւնքը։ Ժողովը վաւերացուց։ Գ.— Ակնայ Կրօն. և Քաղաք. Ժողովները իրենց պաշտօնավարութեան կանոնական երկամեայ շրջանը լրացուցած և հրաժարած լինելով, Գաւառ. Ընդհ. Ժողովի կողմէ նոր ընտրութիւն կատարուած և տեղեկագրուած էր արդիւնքը։ Ժողովը վաւերացուց։ Դ.— Արաբկիրի Գաւառ. Ընդհ. Ժողովի դիւանին կողմէ ստորագրեալ յայտագրով ներկայացուած էր նոյն ժողովէն պակսած անդամոց տեղ, կատարուած նոր ընտրութիւնները ինչպէս նաեւ Վիճակին Կրօն. և Քաղաք. Ժողովոյ նորոգ ընտրութեանց արդիւնքը։ Նոյնպէս Քղիի Առաջն. Տեղապահին կողմէ տեղեկագրուած էր Վիճակին Քաղաք. Ժողովի նոր ընտրութեան արդիւնքը։ Ժողովը դիտելով որ նոյն տեղեկագրերը ստորագրուած չէին, որոշեց յանձնարարել Գաւառ. Ժողովին ընդհանուր անդամներուն կողմէ նոր տեղեկագրով լրացնել այս թերութիւնը։ Ե.— Չմշկածագէ ուղղուած գրերով կը ծանուցուէր թէ տեղւոյն վարչ. ժողովները քայքայուած են և թէ Զարշանճագի հետ միացման անօրէնութիւնը երկու Վիճակներու երեք օրուան ճամբու հեռաւորութեան պատճառաւ, չէ կրցած օգտակար ըլլալ, կը խնդրուէր որպէս զի, Չմշկածագ անջատուի եւ Տ. Ռուբէն քհն. Առաջն. Փոխանորդ կարգուի։ Ժողովը հարկ դատելով որ նախապէս վիճակային ժողովները կազմակերպուին, որոշեց այս մասին կարեւոր հրահանգը տալ Առաջն. Տեղապահ Տ. Յովհ. վրդ. Յակոբեանի։ Զ.— Երուսաղէմի Տ. Յարութիւն Սրբազան Պատրիարքը ինչպէս ասկէ առաջ հեռագրով, նոյնպէս և այս անգամ գրով մը կը խնդրէր Եղէցեան Սրբազանի վերադարձը ի Ս. Աթոռ, ինչպէս նաեւ Տ. Ղեւոնդ վրդ. Մագսուտեանը։ Ժողովը նկատելով թէ Երուսաղէմի Քննիչ Յանձնաժողովը անհրաժեշտ պէտք ունի նոյն եկեղեցականներու ներկայութեան, հաշիւներու մասին բացատրութիւններ լսելու համար և նկատելով միւս կողմէ որ եթէ Երուսաղէմ երթան մինչեւ որ հաշիւներու քննութիւնը չաւարտի, չէ կարելի ո և է պաշտօն յանձնել անոնց վանքին մէջ, որոշեց ըստ այսմ պատասխան տալ Ն. Սրբազնութեան։

ՊՕՅՔՕԹ ԷՐԹՂՕՖՕՍԻՆ ԴԷՄ. — Բերայի մէջ Էրթղօֆօս անուն յոյնի մը սրճարան կայ, որ մեծամասնութեամբ Հայեր կը յաճախեն և սակայն կ'երեւի վարձակալը որ Յոյն մըն է, կ'ուզէ միշտ նախատել Հայերը, հակառակ անոր որ առանց անոնց ինք ստիպուած է գոցել խանութը։ Քանի մը օր առաջ սակայն մեր աֆրօս սրճարանատէրը, դուրս կը վռնտէ Հայ տղեկ մը, որ հայկական հին դէմքերու պատկերներ կը ծախէր. իսկ նախընթաց օր սրճարանին Հայ նուագածուներու խումբը երբ կ'սկսի հայերէն երգ մը երգել, մեր յոյն սրճարանատէրը, շովինիզմէ բռնուած՝ անմիջապէս դուրս կը վռնտէ Հայ նուագածուները։ Արդ. կը տեսնէք կոր որ այդ մարդուկը ճիշդ իր տարրին մէջ է և իր գոյնը ցոյց տուած է. միայն թէ ասկէ վերջն ալ մենք պէտք է պօյքօթ հրատարակենք այդ մարդուն դէմ՝ այդ Էրթղօֆօս սրճարանին դէմ և Հայերը թող ցոյց տան այդ շօվէն յոյնին թէ՝ առանց իրենց ինք ստիպուած է փակել իր խանութը։ Եթէ հոն յաճախող հայերը արժանապատուութեան այնչափ զգացում ունին, ասկէ վերջ ոտք չեն կոխեր, հայերէն երգելը արգիլող և հայերը նախատող յոյնի մը խանութը, որ նոյն իսկ իր ազգակիցներէն իսկ չը սիրուիր եղեր, այնքան ստորին է եղեր բնաւորութեամբ։

ՄԱԳՐԻ ԳԻՒՂԻ Հայ Կրթասիրաց Ակումբին Ե. հրապարակային լսարանը տեղի պիտի ունենայ վաղը ժամը $1^1/_2$ին (Ը. Ե.)։ Պիտի խօսին շահեկան նիւթերու վրայ, Տեարք՝ Գ. Կոզիկեան, Օ. Սարըեան և Ե. Անտոնեան։

Տ. Թադէոս քհն. Փափազեան և ընտանիքը, ինչպէս նաեւ Կարապետեան, Զավուշեան, Գավուզճեան, Թէօփիլեան, Եալտզճեան ընտանիքները և պարագաները իրենց շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք հաճեցան ներկայ գտնուիլ **ՌԵԹԷՈՍ ԷՖ. ԹԱԴԷՈՍԵԱՆԻ** յուղարկաւորութեան հանդէսին և իրենց ցաւակցութիւնները յայտնեցին այդ տխուր առթիւ։

ՀԱՅ-ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԲԵՄ

ՎԱՂԸ ՊԻՏԻ ՔԱՐՈԶԵՆ. —

Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ ժամը 4.45ին Բրօֆ. Յ. Հ. Ճէնիզեան։

⁂ Սկիւտարի մատուռին մէջ ժամը 5.30ին Վեր. Ա. Պ. Շմաւոնեան։

⁂ Կէտիկ Փաշայի Ամերիկեան վարժարանին մէջ (Լանկայի եկեղեցիի պաշտամունք) ժամը 4.45ին Վեր. Գ. Տէմիրճեան։

⁂ Պայլըլ Հաուսի մատուռին մէջ ժամը 5.15ին Վեր. Ղ. Կարապետեան։

⁂ Խասգիւղի մատուռին մէջ ժամը 8ին Վեր. Ս. Յ. Չորիկեան։

◆

ԵՐԻՏ. ՔՐԻՍ. ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԱՂՕԹԱԺՈՂՈՎ

Գումգաբուի Բէթէլին մէջ ժամը 9.30ին պիտի խօսի Վեր. Գ. Տէմիրճեան։

⁂ Սկիւտարի մատուռին մէջ ժամ 8ին։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՍՕՖԻԱ, 29 յուն.— Իրազեկ աղբիւրէ բացարձակապէս կը հերքեն լրագիրներուն սա լուրը թէ Աւստրիոյ, Իտալիոյ և Գերմանիոյ կողմէ հաւաքական դիմում եղած ըլլայ պուլկար կառավարութեան, համաձայնութիւն գոյացնելու համար Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ միջեւ։

ԹԷՀՐԱՆ. — Մանր խռովութիւններ ծագած են Պարսկաստանի հարաւակողմը։ Դաւրէժի մէջ մեծ կռիւներ տեղի ունեցած են Շահին զօրքերուն և յեղափոխականներուն միջեւ։ Կառավարական զօրքերը երկու գիւղ գրաւած են։ Պուշիրի մէջ յեղափոխականները վիրաւորած են կառավարիչը, երկու տղաքը սպաննելով։ Շիրազի մէջ ամբոխը կողոպտած է Շահի պանքային մասնաճիւղը։ Լարիստանի մէջ կառավարութեան դէմ շարժում մը սկսած է։ Ծուլֆայի հետ հաղորդակցութիւնները խզուած են։ Անգլիական մէկ քանի թերթեր կ'ըսեն թէ այդ անիշխանական վիճակը չի կրնար երկար տեւել և պէտք է որ անգլիական շահերը պաշտպանուին։

ՓԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Գողեր մտնելով Թղթատարական վակոն մը, 469000 րուպլի կողոպտեցին ու յաջողեցան խոյս տալ։

ՓԱՐԻԶ.— Այսօր Քօքլէն Էնէի յուղարկաւորութիւնը մեծ շքով կատարուեցաւ ի ներկայութեան խուռն և ընտրեալ բազմութեան։ Շատ մը ճառեր արտասանուեցան։

ՓԱՐԻԶ.— Օսմ. արժեթուղթերը սկըսան բարձրանալ Սօֆիայէն, Վիեննայէն և Կ. Պոլսէն ստացուած հեռագրական ապահովիչ լուրերու վրայ։

ՊՈԼՍՈՅ ԲԵՄԸ

ԱԲԷԼԵԱՆ-ԱՐՄԷՆԵԱՆ ԽՈՒՄԲԸ

Պոլսէն իր մեկնումին առթիւ, Աբէլեան-Արմէնեան սիրուած թատերախումբը Պանգալթիի ձմեռնային թատրոնին մէջ պիտի տայ «Անատոլուի օսմ. երկաթուղիի Հայ պաշտօնէից ազգօգուտ Միութեան վերապահած և Հայաստանի ընդհանուր սովեալներուն նպաստելու կոչուած իր վերջին ներկայացումը, Պեպօն, զօրավար Գ. Սունդուկեանցի՝ ընկերային կեանքէ առնուած ինքնատիպ հրաշակերտ, և անմահ Պարոնեանի Մեծապատիւ Մուրացկանները։ «Ազգօգուտ Միութեան» կարճ ժամանակի մէջ ցոյց տուած եռանդուն ու հնչուն գործունէութիւնը մեծապէս յուսալ կուտայ իրեն թէ Պանգալթիի թատերասէր հասարակութիւնը պիտի ուզէ օգտուիլ գեղարուեստական այս վերջին ներկայացումէն, անմոռանալի յիշատակ մը պահելու համար Աբէլեան Արմէնեան անուան խումբէն և լաւագոյն հրաւէր մը՝ հայկական ազատ բեմին հրաշակերտներէն։

Ներկայացումը տեղի պիտի ունենայ վաղը, կիրակի, 18/31 յուն. 1909, գիշերուան ժամը ճիշդ $3^1/_2$ին։

Գիները հետեւեալներն են. — Օթեակ՝ Ա. 80 ղրշ., Բ. 60, Գ. 40 և 30։ Թիկնաթոռ՝ Ա. 20, Բ. 15։ Աթոռ՝ 10։ Կալըրի՝ 3։

Տոմսակները կը ծախուին Պանգալթիի Զաւուքեան դեղարանը, Աղբիւր-Սերոբ ընթերցարանը և վաղը գիշերը թատրոնին կիշէն։

⁂

ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐ

«Ազատ Թատրոն»ի խումբը վաղը ցերեկ Մաքրիգիւղի մէջ պիտի ներկայացնէ Պարոնեանի «Մեծապատիւ Մուրացկաններ»ը անուն քրքջալից կատակերգութիւնը, 5 արար։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ,		16/29 յուն.
Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 %	Օ. Ո.	102 21
Ամենէն բարձր գին	»	102 25
Ամենէն վար գին	»	102 10
Րումելի Երկաթուղի գոց	Ֆր.	174 75
Ամենէն բարձր գին	»	174 87
Ամենէն վար գին	»	174 —
ԲԱՑՈՒՄ,		17/30 Յուն.
Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Փ. Կ.	Օ. Ո.	102 32¹/₂
» » » ժամը 6ին	»	102 32
Րումելի Երկաթուղի	Ֆր.	175 —
» » ժամը 6ին	»	174 87
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	424 —
Անատ. երկթ. Պարտթ. Ա. սերի	»	513 —
» » Բ. սերի	»	510 —
» » բաժնեթղթ.	Ա. Ո.	14 70
Շիրքէթի Խայրիէ	»	38 25
Շիրքէթի Խայրիէի Համիտիէ	»	1 70
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	»	3 97
Օսմ. Ծխախոտ		15 20
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		6 70
» ժուիսանս		3 —
» պարտաթուղթ		490 —
Թրամուէյ	Ֆր.	57 —
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.		314 —
Պալիա Գարաայտըն		442 —
Մետելլի Պանքա	Օ. Ո.	4 —
Նէճիպ Քէօֆու Թրամ. բաժնեթղթ.	»	2 —
Սալօնիքի Պանքա		121 —
Քարասու առանձնաշնորհեալ		28 —
» սովորական		23 —
Քարափ Իզմիրի		580 —
Լաւրիոմ	Ֆր.	51 50
Զարթըքը	»	19 —
Քիմէթի Միլլիէ Էմիրիէն հին		287 —
» » » Նոր		253 —
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ		
Լոնտոնի վրայ չէք	Ղրուշ	110 20
Բարիզի » »	Ֆրանք	22 78¹/₂
Վիեննայի » »	Քուրօն	21 87
Պերլինի » »	Մարք	18 67

ԱՐԱՆՑ ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ՏՂՈՑ ՅԱՏՈՒԿ
ԶԳԵՍՏՆԵՐ
ԽԻՍՏ ՋԵՂՋՈՒԱԾ ԳՆԵՐՈՎ
Քաղաքին մէջ զգեստեղէններու միակ մթերքը թէ՛ տեսակաւորութեան, թէ ճաշակի եւ թէ աժանութեան մասին նոխ:
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԿՕՇԻԿՆԵՐ
ՈՒ ՊՈՆԷԹԷՐԻԻ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ
ԹԻՐԻՆԿ
ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՄԷՋ
ՂԱԼԱԹԻԱ

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱԶԱՐ

Հ. Յ. Դաշնակցութեան հովանաւորութեամբ
Ի նպաստ Հայկական գաւառներու
Քաղաքական դէպքերէն վնասուածներուն
Բերա Մեծ Փողոց, Սէնթ Անթուան
Եկեղեցւոյ աքարթըմանին տակ

Պազարը բաց է ամէն օր առաւօտեան ժամը 4էն (Ը. Թ.) մինչեւ գիշերուան ժամը 4ը (Ը. Թ.)

Կարգադիր մասնախումբս շնորհակալութեամբ պիտի ընդունի բարեսէրներու կողմէ շնորհուելիք ամէն տեսակ նուէրներ։

Կը խնդրուի նուէրները ղրկել, պազարի կեդրոնատեղին, Բերա, Սէնթ Անթուան եկեղեցւոյ աքարթըմանին տակ։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔ

1881 Դեկտեմբեր 8|20ի Կայս. Իրատէով Թոյլտուած Հասոյթք

ԻԷ. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ — Յուլիս 1908

	ՏՈՒՐՔԵՐ	Խառն հասոյթներ	Տարեշրջանի նախորդ ամիսներու խառն հասոյթները	Գումար 1908 յունիս 31 օգոս. 13	Գումար 1907 յուլիս 31 օգոս. 13	Տարբերութիւն 1907ի հետ բաղդատմամբ
		Օ. Ո.	Օ. Ո.	Օ. Ո.	Օ. Ո.	Օ. Ո.
Վեց Տուրքեր	Ծխախոտ (յետամնացներէ Գանձում)	—	—	—	—	—
	Աղ	101858 09	361546 28	463404 37	507286 64	— 43882 27
	Դրոշմաթուղթ	31443 36	129163 71	160607 07	1[illegible]1075 70	+ 9531 37
	Ոգելից ըմպելիք	14545 96	70 71 31	84617 33	92811 91	— 8194 58
	Ձկնարան	3739 46	18[illegible]80 15	22210 61	19442 55	+ 2768 06
	Մետաքս	2[illegible]011 20	50450 23	78461 43	98902 35	— 20440 92
[illegible]	Յաւելուածական մաքս 3%	77212 51	271356 14	348568 65	43[illegible]91 78	+ 305 76 87
	Հասոյթք Ռէժիէն	—	375000 —	375000 —	375000 —	—
	Ծխախոտ (մենաշնորհ) Ռէժիի շահուց մասնակցութ.	—	—	—	—	—
	Հարկ Պուլկարիոյ փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդէն մինչեւ 1[illegible]0,000 ոսկի	19178 63	132149 43	151328 11	1304[illegible]6 73	+ 20871 38
Զանազան հասոյթներ	Յաւելուած Կիպրոսի հասոյթից փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդին յաւելուածով, կամ Մաքսատան վրայ փոխանակագրէ գոյանալիք 130,000 Օսմ. լիրայով	—	—	—	—	—
	Արեւ. Ռումէլիի տրկն. հարկէն	12668 86	50675 44	63344 30	63844 30	—
	Թէմպէքիի տուրք, Մարսատունէն փինկեր. վճրլի.	—	—	—	—	—
	Սերպիոյ, Պարատուղի, Պուլկարիոյ եւ Չոնդաստանի բաժին ինկած [illegible]	—	—	—	—	—
	Զանազան հասոյթներ	1019 39	4072 66	5092 05	7307 79	— 2215 74
	Փաւունները մէջ գումարներու վաճառումէն [illegible]	466 25	1876 13	2342 38	2835 33	— 492 9[illegible]
	Գանձուն հետ եղած հաշիւ	1166 60	921 63	2088 23	5722 69	— 3634 46
	Համագումար	291301 31	1465763 22	17[illegible]7064 53	1497377 77	+ 2596[illegible]6 76

	1908	1907
Հասոյթներու վերաբերեալ ճարտարագործական և մասնաւոր ծախքեր	1 4531 88	100480 69
Պաշտօնէութեան ծախքեր (կեդրոնատեղի և գաւառները)	112615 20	109502 39
Զանազան ծախքեր » »	21735 45	27281 69
Գաւառներէ մնացորդ հաշիւներ	1554 29	3438 85
Ռէժիի տուրքին ետ տրուիլը ծխախոտ Ռէժիին	25000 -	12500 -
Պետական գանձուն հաշուէն մնացած պահանջ	531 11	— —
Համագումար	275967 93	265703 63
Զուտ գումար	1481096 60	1251674 14
Վերադարձուած Ռումէլիի երկաթուղիի արժեթղթերէ ու ամորթի և պարգեւատոր պարտաթուղթերէն գոյացած գումարներ	4126 32	30986 12
Պահանջող հաշիւ ներկայ տարեշրջանի ամորթիսմանի հաշուէն	33863 36	41694 54
Ընդհանուր շահ	1519086 28	1304354 80
Միացեալ փոխառեալ Պարտքի ամորթիսմանի վճարումը	—	—
Ռումէլիի Երկաթուղիի պարտաթուղթերուն ընդհանուր տոկոսներուն վճարումը	2 5568 69 163868 65	79842 82 119918 15
Յաւելեալ հասոյթներու հաւիւրէն 75ի մասնակցութիւն, կայս. կառավարութեան յանձնուած ի հաշիւ	*) 271069 85	86[illegible]7 66
Սնտուկին մէջ պատրաստ դրամ	848561 09	1095976 17
Համագումար	1519086 28	1304354 80

Ի Դիմաց Վարչական Խորհուրդին

Նախագահ
Ա. ՀԷՆՐԻ

Վարչական խորհրդոյ անդամ
Ա. ՊԼՕՔ

Կ. Պոլիս, 30/13 հոկտ. 1908

(*) Կայս. կառավարութեան եղած առ. հաշիւ վճարումները %ին 3 յաւելուածական մաքսին վրայ, պիտի աւելցուին գումարով մը որ պիտի վճարուի հաշիւներու կարգադրութեան ատեն: Այդ տարբերութիւնը առաջ կուգայ ապրանքներու % 3 մաքսատուրքը այնէն վճարուելէն:

ԻՈՒՆԻՕՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ 1828-1829

1828 L'UNION DE PARIS

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ Ի ՓԱՐԻԶ 9, ՊԼԱՍ ՎԱՆՏՕՄ, 9

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

Դրամագլուխ և պահեստ	329	Միլիոն Ֆրանք
1906ին գանձուած ապահովագին	30	» »
Մինչեւ 1906ի վերջը հատուցեալ վնասք	480	» »

Ինչպէս այս թուանշաններէն կ'երեւի, Ընկերութեան դրամագլուխն ու պահեստի գումարն է 329 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ որ ճոխ երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ ԻՒՆԻՕՆի ապահովագրեալց:

Արեւելքի համար մասնաւոր զեղչեալ սակացոյց. Նպաստաւոր պայմաններ՝ ան համեմատ կերպով աւելի ԴԻՒՐԱՋԱՆՑ քան ո՛ և է Ընկերութեան պայմանները: Ապահովագրութեան ամէն ձեւերը ամէնէն աժան գիներով, օրինակի համար՝ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԴԷՊ ՄԱՀՈՒ, ԽԱՌՆ, ԴՐԱՄՕԺԻՏԻ, ևլն. ևլն.:

Ընկերութեան Դրամատունն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

Թուրքիոյ և Արեւելքի Ընդհ. Տնօրէնութիւն
Ընդհ. Տնօրէն ՍԻՄՈՆ ԳԱՅՍԵՐԼԵԱՆ
Պետ ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Պոլիս, Սուլթան-Համամ, Քաթըրճը Օղլու Բասաժ:

Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ: 50—48

ԼԱ ՄԻՒԹԻՒԷԼ ՏԸ ՖՐԱՆՍ Է ՏԷ ՔՕԼՕՆԻ

La Mutuelle de France et des Colonies

ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Պանք տը Ֆրանսի մէջ աւանդ ձգուած 60 միլիոն ֆրանք

ԿԸ ԳՈՐԾԷ	ՊԵՏԱԿԱՆ ՔՕՆԹՐՕԼԻՆ տակ, 1905 մարտ 17ի օրէնքին համաձայն:
Կ'ԸՆԾԱՅԷ	ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ՄԸ ողջ մնացողներուն, և ԴՐԱՄՕԺԻՏ ու ՌԱՆԹ ՎԻԱԺԷՐ կ'ապահովէ, 15 տարիէն վճարելի ողջ մնացողներուն, մահուան պարագային երաշխաւորութիւններով:
Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ	Վճարումներ ԱՄՍԱԿԱՆ ՎԵՑ ՖՐԱՆՔԷՆ սկսեալ:
ԿԸ ԶԵՏԵՂԷ	ՊԱՆՔ ՏԸ ՖՐԱՆՍԻ ՄԷՋ իր յաճախորդներուն յանձնած դրամները, պետական երաշխաւորութիւն ունեցող արժեթղթերու վերածելով զանոնք:
ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՈՒՆԵՑԱԾ Է	700 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔԻ, մինչեւ 1908 նոյեմբեր 30 իր երկու ճիւղերուն մէջ. ԿԵԱՆՔԻ ՈՒ ՄԱՀՈՒԱՆ

Տեղեկութիւն եւ կանոնագիր ձրիաբար կը տրուին
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
Թիճարէթ խան, Ղալաթիա, Բէրճէճիլէր Բազար
Ընդհ. Տնօրէն Օ. ԺԻՌՕ

Փորձառու և գործունեայ գործակալներ կը փնտռուին, որոնք պէտք է ունենան լաւ յանձնարարականներ ալ:

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ռումէլի երկաթուղիներու
Պարտաթուղթերու վիճակահանութիւնը

ՄԶԴ.— Ռումէլիի պարտաթուղթերուն 234 վիճակահանութիւնը 1909 փետր. 19ին պիտի կատարուի կէս օրէն առաջ ժամը 10ին, Հանր. Պարտքի կեդրոնատեղին հրապարակաւ, և մասնակցութեամբ Ելմտական, Հանրօգուտ Շինութեանց Նախարարութիւններուն և Օսմ. Կայս. Պանքայի պատուիրակներուն:

ԱՄԷՆ ՏԵՂ

ՓՆՏՌԵՑԷՔ

Կովկասի հանքային ջուրերը, Ռուս կառավարութեան կողմէ արտօնուած և ծախուած, «Նարզան և Խասէնթուքի թիւ 20» անունով:

ՆԱՐԶԱՆը այնպիսի հանքաջուր մըն է որ արիւնը կը մաքրէ և ֆիզիքական ուժերը կը կազդուրէ: Միզանցքի քրոնիկ հիւանդութեանց և աւազախտի և ուրիշ հիւանդութեանց դէմ ազդեցիկ է: Ախորժակ ալ կը գրգռէ: «Խասէնթուքի թիւ 20» լուծողական հանքային ջուրն է ստամոքսի համար: Ստամոքսին թթուտուները կը չէզոքացնէ և մարսողութիւնը կը դիւրացնէ: ՆԱՐԶԱՆ ԵՒ ԽԱՍԷՆԹՈՒՔԻ ԹԻՒ 20 պաշտօնապէս արտօնուած են բժշկական հեղինակութեանց կողմէ:

Գլխաւոր մթերանոցը և գրասենեակը կը գտնուին Պոլիս, Տիվան Եօլու փողոց, թիւ 144, ուր մեծաքանակ և թէ փոքրաքանակ կը ծախուին մեր առաջին յաճախորդին «Թէ Էքօնոմիք Քօ-Օբէրաթիվ Սօսայթի լիմիթըտ»ով, բոլոր դեղարանները, ճաշարանները, նպարավաճառանոցները և այլն: Նոյնպէս մեր մթերանոցին մէջ կը ծախուի Թաշտէլէնի ջուր, կառավարական քօնթրօլի տակ:

Միակ Ներկայացուցիչ ամբողջ Թուրքիոյ, Եգիպտոսի եւ Յունաստանի համար:

50—32 ՌՕԼ Է. ՇԻԼԱՄՕՆՕՖ

ԱՄԷՐ ԲԻՔՈՆ

[illegible]

ՎԱՐԺԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐ՝ Պօն, Ալժէրի, Մարսիլիա, Ռուան, Պօրտօ, Բարիզ, Լէվալուա-Բէրրէ
ՄԹԵՐԱՆՈՑՆԵՐ՝ Ֆիլիբվիլ, Ալժէ, Օրան, Լիոն, Սէթ, Տիժօն, Պարսէլօնա, Ժընեւ

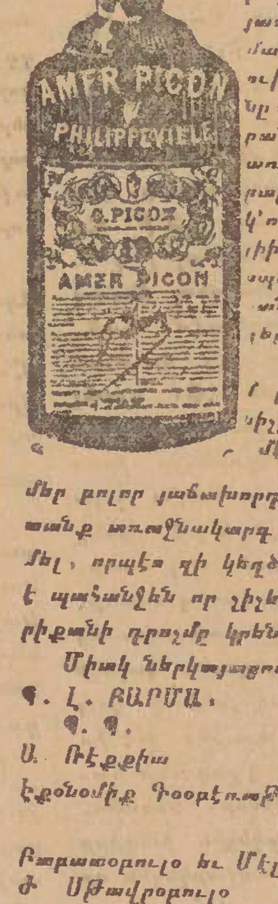

ԱՄԷՐ ԲԻՔՈՆԸ, ամենէն շատ քինքինա պարունակող սա կազդուրիչ ըմպելին, պատրաստուած է ալժէրիական հողի յատուկ տունկերով: Իր կազդուրիչ ու հակատենդային յատկութիւններուն համար է որ կը յանձնարարուի անոր գործածութիւնը: Առատօտն անօթի փորանց կամ ճաշէն առաջ առնուած ատեն՝ բարեբար ազդեցութիւն մը կ'ունենայ: Այդ ըմպելին չնորհիւ մարդս [illegible] ուժերը կը վերանորոգուին եւ տենդէ [illegible] կը մնայ:

Ուշադրութիւն. Խնդրեմ [illegible] մեր վաճառքի [illegible] կեղծած շշայինուն մեր Բիքոն ապրանք մեր բոլոր յաճախորդներուն խորհուրդ կուտանք առաջնակարգ տուներու միայն դիմել, որպէս զի կեղծերը չառնեն. պէտք է պահանջեն որ շիշերը Իւնիօն տէ Ֆապրիքանի դրոշմը կրեն:

Միակ Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ մէջ
Գ. Լ. ԲԱՐՄԱ.
Գ. Գ.

Ա. Ռէքքիա	Ղալաթիա
Էքօնոմիք Գօօբէրաթիվ	Ղալ., Բերա, Պոլիս եւ Գատըգիւղ
Բարաստօբուլօ եւ Մէլէթիատիս	Ղալաթիա
Ժ. Սթավրօբուլօ	»
Սթավրօբուլօ Եղբարք	»
Քօթթալի Եղբարք	»
Թէալէրօղլու և Ընկ.	»
Ժան Ք. Տէսիլաս	»
Վէնսան Գասապեան (դեղվճ.)	Պոլիս
Մէհմէտ Քեազիմ	»
Թ. Լինօ	»
Պ. Սէֆէրեան	»
Ժ. Վօնթիզիանօս եւ Ընկ.	»
Էմիլ Լանդրեան	Բերա
Տէմէթրաքօբուլօ եղբ. ք եւ Ընկ.	»
Թ. Սուրէնեան Բերա. Կ. Պոլիս, Ղալաթիա	
Սօսիէթէ տէ Բրօտիւքթէօր տը Ֆրանս	Բերա

Եւլն. եւլն. եւլն. 50—50

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ
BANQUE DE SALONIQUE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 Ֆր.
ՎՃԱՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906էն 8,000,000 Ֆր.
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906էն 3,700,000 Ֆր.
ԿԵԴՐՈՆՆ Է ՍԵԼԱՆԻԿ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Դրամա, Կ. Պոլիս (Ղալաթիա և Պոլիս), Մանասթըր, Սկիւպ եւ Իզմիր:

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ խնամով կը կատարէ Կ. Պոլսոյ, Եւրոպական Թուրքիոյ ու Ասիոյ և Եգիպտոսի հրապարակներուն, ինչպէս նաեւ միւս օտար քաղաքներուն վրայ քաշուած փոխանակագիրներ: Չեքերու հաշիւներ կը բանայ: Արժեթղթերու վրայ փոխառութիւններ կ'ընէ: Սակարանական հրամաններ կը կատարէ եւրոպական բոլոր հրապարակներուն վրայ: Չեքեր ու վարկագիրներ կը հանէ Թուրքիոյ և արտասահմանի բոլոր քաղաքներուն վրայ: Աւանդներ կ'ընդունի ի տես վճարելի և 3, 6, 9, 12 ամսուան որոշ պայմանաժամերով: Վերջապէս տեղական եւ եւրոպական ամէն գործառնութիւններ կը կատարէ յաւաղորդ պայմաններով: Պանքայիս Սալօնիկ փոքր վճարումներու համար ալ Խնայողական Սնտուկ մը ունի, շատ նպաստաւոր պայմաններով: 50—3

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոս. 2/14 եւ 1320 Սեֆեր 20 թուակիր Ֆերմանով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նալըը խան, Հէզարէն փողոց, թիւ 14, Քօօբէրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն.

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս, Մ. Ի. Սառօք, Շէյխ իւլ Իսլամ խան, Պահճէ Գաբու թիւ 10.
Պոլիս, Ապտի պէյ և Ընկ. Վէզնէճիլէր փողոց.
Պոլիս, Պ. Ս. Այմէլօղլու, Էմին-Էօնիւ, Պահչէ Գաբու Իզմիր փողոց.
Գատըգիւղ, Ալեքսանդր Անաստասիատիս չուկայի հրապարակ.
Գատըգիւղ, Մ. Ա. Անդրիա, Մոտա ճառտէսի.
Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի.
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Մեծ Փողոց.
Շիշլի, Մ. Է. Ռոսի, Պէօյիւքտէրէ ճառտէսի, թիւ 137.
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրեանց, թիւ 12 Թիւնէլ խան.
Մեծ Կղզի, Րէսուլ էֆ.
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անկէլիտէս, կայարանի հրապարակ.
Սան Սթէֆանօ, Քէչէճեան էֆ.:

17 Գործակալութիւնք օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ:

ԱՆԱՏՈԼԸԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1908 սեպտեմբեր 14 (Ն. Տ.) երկուշաբթի օրէն սկսեալ

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ - ԳՈՆԻԱ

ԵՐԹ Կառք. 223 խառն Առ. Ժ. Վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառք. 224 խառն Իրկ. Ժ. Վ.
12 —	մկն.	Էսկի-Շէհիր	ժմ.	3 —
12 42	»	Կէօքճէ Քըզըք	մկն.	2 20
1 39	»	Սապօնճի Բունար	»	1 38
2 33	»	Ալթընթաշ	»	12 42
3 14	»	Չէքիւրլէր	»	11 53
4 11	»	Տէօյէր	»	11 05
4 40	»	Իհսանիյէ	»	10 20
5 04	»	Համամ	»	9 53
5 14	»	Կազլըկէօլ համամ	»	9 44
5 41	ժմ.	Աֆ. Գարա Հիսար	մկն.	9 13
6 01	մկն.	Աֆ. Գարա Հիսար	ժմ.	8 53
6 41	»	Գէօյինք Ջօպանլար	»	8 20
7 36	»	Չայ	»	7 33
8 21	»	Իսհագլը	»	6 40
8 45	»	[illegible]	»	6 15
9 16	»	Աք Շէհիր	»	5 53
9 48	»	Ազարլը քէօյ	»	5 13
10 30	»	Չավուշճը քէօյ	»	4 35
11 08	»	Իլկըն	»	4 03
11 55	»	Գատըն-Խանը	»	3 09
12 50	»	Սէրայ-Էօնի	»	2 27
1 22	»	Մէյտան	»	1 47
2 22	»	Բունար-Պաշը	»	12 42
3 —	ժմ.	Գօնիա	մկն.	12 —
Իրկ.				Առտ.

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ - ԷՆԿԻՒՐԻ

ԵՐԹ Կառք. 122 խառն Առ. Ժ. Վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառք. 121 խառն Իրկ. Ժ. Վ.
1 —	մկն.	Էսկի Շէհիր	ժմ.	11 —
1 44	»	Աղ Բունար	մկն.	10 18
2 24	»	Ալբիւ Քէօյ	»	9 46
3 4	»	Պէյլիք Ախուր	»	8 58
4 9	»	Սարըքէօյ	»	8 1
4 58	»	Պիյէր	»	7 4
5 35	»	Սօսլէր	»	6 27
6 9	»	Պէյլիք Քէօփրիւ	»	6 —
7 3	»	Պօլաթլը	»	5 16
8 21	»	Մալը Քէօյ	»	3 49
9 15	»	Սինճան Քէօյ	»	2 47
10 —	ժմ.	Էնկիւրիւ	մկն.	2 —
Իրկ.				Առտ.

ՀԱՄԻՏԻԷ - ԱՏԱԲԱԶԱՐ

ԵՐԹ Կառք. 424 խառն Իրկ. Ժ. Վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառք. 421 խառն Առ. Ժ. Վ.
7 15	մկն.	Համիտիէ	ժմ.	5 03
7 33	ժմ.	Ատա-Բազար	մկն.	4 45

ԱԼԱԵՕՆՏ - ՔԷՕԹԱՀԻԱ

ԵՐԹ Կայարան	Յն. 322 խռ. Առ. Ժ. Վ.	324 խռ. Իր. Ժ. Վ.
Ալայօնտ մկն.	2 35	12 45
Քէօթահեա ժմ.	2 55	1 05
ԴԱՐՁ Կայարան	Յն. 321 խռ. Առ. Ժ. Վ.	323 խռ. Իր. Ժ. Վ.
Քէօթահեա մկն.	2 —	12 05
Ալայօնտ ժմ.	1 40	11 45

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ — ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ

ԵՐԹ Կառ. Թ. 44 խռ. Ժ. Վ.	Թ. 46 խռ. Ժ. Վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառ. Թ. 41 խռ. Ժ. Վ.	Թ. 43 խռ. Ժ. Վ.
առ. 12 32	իր. 7 45	մկն.	Գատըքէօյ Կամուրջ	ժմ.	4 44	առ. 11 55 իր.
12 52	8 05	ժմ.	Հայտար Փաշա	մկն.	4 24	11 15
1 22	8 15	մկն.	» »	ժմ.	4 12	10 54
2 37	9 29	ժմ.	Բէնտիք	մկն.	2 58	9 50
2 45	9 40	մկն.	»	ժմ.	2 44	9 39
3 06	10 01	»	Թուզլա	մկն.	2 24	9 17
3 28	10 24	»	Կէպզէ	»	2 02	8 55
3 05	10 48	»	Տիլ Իսքէլէսի	»	1 33	8 26
4 —	10 58	»	Թավշանճըլ	»	1 19	8 16
4 16	11 17	»	Հէրէքէ	»	1 08	8 06
4 37	11 39	»	Եարըմճա	»	12 41	7 42
4 49	11 51	»	Թիւթիւն Չիֆթլիք	»	12 29	7 30
4 59	12 02	»	Տէրինճէ	»	12 18	7 21
5 13	12 18	ժմ.	Իզմիտ	մկն.	12 —	7 06
5 38		մկն.	»	ժմ.		6 41
6 11		»	Գէօլճիւք [illegible]	մկն.		6 10
6 39		»	Սափանճա	»		5 41
7 03		»	Համիտիէ	»		5 25
7 44		»	Կէյվէ	»		4 32
8 04		»	Աք Հիսար	»		4 10
8 33		»	Մէքէճէ	»		3 45
8 57		»	Լէֆքէ	»		3 13
9 32		»	Վէզիր Խան	»		2 38
10 12		ժմ.	Պիլէճիկ	մկն.		2 02
10 24		մկն.	»	ժմ.		1 50
11 32		»	Գարաքէօյ	մկն.		1 —
12 13		»	Պօզիւյիւք	»		12 24
12 59		»	Ին Էօնիւ	»		11 48
1 29		»	Չուքուր Հիսար	»		11 16
իր. 2 07		ժմ.	Էսկի Շէհիր	»		10 40 առ.

WILSON LINE
HULL-CONSPLE-NOVOROSSISK-ODESSA

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հուլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
[illegible]	1069	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1581	[illegible]	3709	[illegible]	1119
[illegible]	3607	[illegible]	958	[illegible]	3720	[illegible]	3557	[illegible]	1735
[illegible]	1541	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1057	[illegible]	112
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	595	Մոնթէվիտէօ		[illegible]	1203
[illegible]	1822	[illegible]	504	[illegible]	2354	[illegible]	3419	[illegible]	1323
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1933	Թ. Ուիլսըն	1548
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	4100	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1871	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1058	[illegible]	4086	[illegible]	1470
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	Օթէլլօ	1535	[illegible]	242
[illegible]	[illegible]	[illegible]	1833	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1914
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	510	[illegible]	1289
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	3060	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	1148	Լօրէնցօ	3191	[illegible]	1613	[illegible]	[illegible]
[illegible]	2905	[illegible]	[illegible]	[illegible]	724	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
[illegible]	895	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1273	[illegible]	[illegible]	[illegible]	

[illegible]
Քօլէնցօ շոգենաւը, նաւապետ Պրանթըն:
Լօրէնցօ շոգենաւը, նաւապետ Կրիչըմ:
[illegible]
Միֆասօ շոգենաւը, նաւապետ Թօրբ փետր. 10ին:
Բիւրէ Գործակալներն՝ Ս. ՀԻԼՏ ԸՆԿԵՐՈՒԹ.
թիւ 22—24, Քէչէճեան ՄԻՍԱԹ խան, Ղալաթիա 10 50—19

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ՄԶԴ.— 1904ի 4% օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ յառաջիկայ յուն. 1էն սկսեալ, պայմանաժամը նոյն թուականին աւարտող թիւ 5 կտրօնին տոկոսը պիտի վճարուի Օսմ. Կայս. Պանքայի կիշէներէն, Ղալաթիա ամէն օր, ժամը 1էն մինչեւ 2½, կէսօրէն յետոյ, բացի կիրակի օրերէ, իսկ ուրբաթ օրերը ժամը 10էն մինչեւ կէսօր: Կտրօններուն փոխարէն, որոնց պէտք է ընկերանան թուակիր պօրտօններ, պարտաթուղթի տէրերուն պիտի յանձնուի ընկալագիր մը. իր շրջաբերութեան թուականէն 10 օր յետոյ այդ ընկալագիրը պէտք է ներկայացուի Օսմ. Կայս. պանքայի Սնտուկին, Ղալաթիա:

Կ. Պոլիս, 31 Դեկտ. 1908

⁂

ՄԶԴ.— Մաքսային 4% փոխառութեան պարտաթուղթերու տէրերուն կը ծանուցուի թէ յունուար 1էն սկսեալ, պայմանաժամը նոյն թուականին աւարտող թիւ 12 կտրօնին տոկոսը պիտի վճարուի Օսմ. Կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ կիշէներէն, ամէն օր ժամը 10էն մինչեւ 2½ կէս օրէ յետոյ, բաց ի կիրակիներէ, իսկ ուրբաթ օրերը ժամը 10էն մինչեւ կէս օր: Կտրօններու փոխարէն, որոնց պէտք է ընկերանան թուակիր պօրտօններ, պարտաթուղթի տէրերուն պիտի յանձնուի ընկալագիր մը: Իր շրջաբերութեան թուականէն 10 օր յետոյ, այդ ընկալագիրը պէտք է յանձնուի Օսմ. Կայս. Պանքայի Սնտուկին, Ղալաթիա:

Կ. Պոլիս, 31 դեկտ. 1908

⁂

Ազդ.— 1901—5ի 4% օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ յառաջիկայ յուն. 1էն սկսեալ, պայմանաժամը նոյն թուականին աւարտող թիւ 7 կտրօնին տոկոսը պիտի վճարուի Օսմ. Կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ կիշէներէն, ամէն օր, ժամը 10էն մինչեւ 2½ կէս օրէ յետոյ, բացի կիրակիներէ, իսկ ուրբաթ օրերը ժամը 10էն մինչեւ կէս օր: Կտրօններու փոխարէն, որոնց պէտք է ընկերանան թուակիր պօրտօններ, ընկալագիր մը պիտի յանձնուի պարտաթուղթի տէրերուն: Այդ ընկալագիրը, իր շրջաբերութեան թուականէն 10 օր յետոյ, պէտք է ներկայացուի Օսմ. Կայս. Պանքայի Սնտուկին, Ղալաթիա:

Կ. Պոլիս, 31 դեկտ. 1908

⁂

Ազդ.—1896ի 5% օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ յուն. 1էն սկսեալ, պայմանաժամը նոյն թուականին աւարտող թիւ 25 կտրօններուն տոկոսը կը վճարուի Օսմ. Կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ կիշէներէն, ամէն օր, ժամը 10էն մինչեւ 2½, կէս օրէն յետոյ, բացի կիրակի օրերէ, իսկ ուրբաթ օրերը ժամը 10էն մինչեւ կէսօր: Կտրօններուն և ամորթի ելած պարտաթուղթերուն փոխարէն, որոնց կ'ընկերանան թուակիր պօրտօններ, ընկալագիր մը պիտի յանձնուի պարտաթուղթի տէրերուն: Այդ ընկալագիրը, իր շրջաբերութեան թուականէն 10 օր յետոյ պէտք է ներկայացուի Օսմ. Կայս. Պանքայի Սնտուկին, Ղալաթիա:

Կ. Պոլիս, 31 դեկտ. 1908

⁂

ՄԶԴ.— Թէմպէքիի Բրիօրիթէ 4% փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ պայմանաժամը 1903 փետր. 1/14ին աւարտող պարտաթուղթերուն թիւ 20 կտրօնները եթէ երբեք չներկայացուին մինչեւ յառաջիկայ 31/13 փետր., չեղեալ պիտի համարուին:

ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՏԱՐԻՆԵՐԷ Ի ՎԵՐ
ՃԱՆՉՑՈՒԱԾ Է

Միլքմէյտ Պրէնտ
Սուիս Միլք

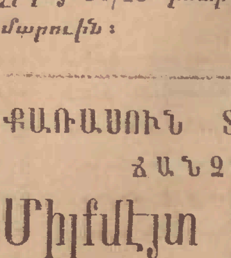

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ
ՍՆՈՒՆԴՆ Է

Ամեն անոնք որ գործածած են այս կաթը՝ կ'ընդունին որ

ՄԻԼՔՄԷՅՏ ՊՐԷՆՏ ՍՈՒԻՍ ՄԻԼՔԸ
ԼԱՒԱԳՈՅՆ Է ՏՂՈՑ ՀԱՄԱՐ
ՀԻՒԱՆԴԱՑ ԿԵՐԱԿՈՒՐԻ ՀԱՄԱՐ
ԵՒ ԱՄԷՆՈՒՆ ԱԼ ՕԳՏԱԿԱՐ

50—11

Khedivial Mail Line
(Քէտիվիալ Մէյլ Լայն)
Շոգենաւային Ընկերութ.

Շաբաթական ամենեն արագ երթեւեկը Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ.

«Օսմանիէ» շոգենաւը, Նաւապետ Անտէրլին, կիրակի, 31 յունուար 1909 (Ը. Ե.) կէս օրէն Աղեքսանդրիայէն [illegible] կը ժամանէ [illegible] երկուշաբթի 2 փետր. 1908 (Ը. Ե) կէս օրէ ետքը ժամ 3ին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, [illegible]

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ

«Ասուան» շոգենաւը, Նաւապետ [illegible] յուն. 30ին Կ. Պոլսէն ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Կէլիպօլը, Տարտանէլ, Միթիլէն, Իզմիր, Սաքըզ, Հռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Սուրիական Տրիպոլիս, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Փորթ-Սայիտ և Աղեքսանդրիա:

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին. Ղալաթիա [illegible] վրայ, Մէյմէնէթի խան. [illegible]

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՓՕՍԵԱՆ